

Realități Culturale

REVISTĂ DE ETNOGRAFIE, FOLCLOR ȘI CULTURĂ CONTEMPORANĂ

PROIECTUL
„REALITĂȚI CULTURALE”

nr. 1 (7) ianuarie 2012

COLEGIUL DE REDACȚIE

Pavel Popa,
redactor-șef

Ion Bălțeanu,
*Uniunea Meșterilor Populari
din Moldova*

dr. Varvara Buzilă,
*Muzeul Național de Etnografie
și Istorie Naturală*

dr. Victor Ghilaș,
Academia de Științe a Moldovei

Veta Ghimpu-Munteanu,
Teleradio-Moldova

Gheorghe Nicolaescu,
*Cabinetul metodic
al Ministerului Culturii*

Alexei Rău,
Biblioteca Națională

Claudia Șerșun
secția cultură Ialoveni

Corina Burghilea,
grafică

Cristian Șarban,
design, tehnoredactare

Adresa: or. Chișinău, str. București,
68, of. 313, 314

Tel.: (+373 22) 22-37-86, 20-25-53

Fax: (+373 22) 20-25-55

E-mail: popapavel55@gmail.com
notografprim@gmail.com
grafemalibris@gmail.com

*Materialele expediate redacției nu se întorc autorilor.
Articolele nu totdeauna vor corespunde
cu poziția redacției.
Republicarea materialelor este permisă
cu acordul redacției.*

TABLOUL REPUBLICAN
DE ABONARE LA REVISTA
„REALITĂȚI CULTURALE”,
NR. 1 (7)

Nr. d/o	Raionul/ Municipiul	Nr. abonați	Instituții de cultură
1	Ialoveni	67	61
2	Fălești	38	122
3	Edineț	29	92
4	Briceni	24	68
5	Căușeni	24	84
6	Hîncești	22	118
7	Cimișlia	22	74
8	Bălți	20	23
9	Drochia	19	81
10	Orhei	18	127
11	Rîșcani	17	99
12	Șoldănești	15	64
13	Soroca	15	125
14	Dubăsari	14	34
15	Strășeni	14	71
16	Rezina	14	73
17	Anenii Noi	11	72
18	Criuleni	11	61
19	Ocnîța	10	68
20	Nisporeni	10	68
21	Călărași	10	90
22	Cantemir	9	92
23	Glodeni	9	69
24	Florești	8	119
25	Ștefan-Vodă	8	67
26	Dondușeni	8	48
27	Chișinău	7	68
28	Telenești	7	97
29	Leova	6	70
30	Ungheni	6	126
31	Cahul	2	103
32	Basarabasca	2	25
33	Sîngerei	2	99
34	UTAG(Ceadăr-Lunga)	1	81
35	Taraclia	0	52
36	Alte instituții	250	

Total tiraj: 749 ex.

SUMAR

2012 — Anul Dragonului de Apă . . 2

*** Ianuarie 3

Calendar cronologic. 7

BORIS FOCȘA

„SALVEAZĂ O COLINDĂ PENTRU
ETERNITATE!” 11

VETA GHIMPU MUNTEANU

„TOT CU DRAG DE
DUMNEAVOASTRĂ” 12

PAVEL POPA

CU MULT RESPECT!!! 13

*** FESTIVALUL INTERNAȚIONAL
DE TEATRU FINT 14

LUDMILA GERGUȚA

ARTA DE A PICTA CU LUMINĂ . . . 15

MARIA SCOARȚĂ

A CUCERIT HOOLYWOODUL 16

NADEJDA GORPIN

AM ADUS FESTIVALUL DANSULUI
POPULAR DE LA ABACLIA
LA SOROCA! 17

LUDMILA GERGUȚĂ

„DOINIȚA” PROMOVEAZĂ LA BĂLȚI
TRADIȚIILE ȘI OBICEIURILE DE
NUNTĂ 19

EFIMIA IGNATIUC

JOCUL MARE DE LA BARDAR . . . 22

M. SCOARȚĂ, N. NAVROȚCHI

BRUMĂREL CU ARIPI ÎN VERSURI . 23

ELENA POSTOLACHI

IURIE RĂILEAN, ETNO MOLDOVA 24

LUDMILA CERGUȚĂ

DARURILE MELE TOATE PASC ÎN
IARBA VEȘNICIEI 25

VICTOR GHILAȘ

CIOCÂRLIA —
SIMBOL ȘI IMAGINE MUZICALĂ . . 26

ANDREI TAMAZLÎCARU

COLINDE DE LA TUDORA,
ȘTEFAN VODĂ 31

Indice de abonare: PM 32118
Preț: 15 lei

Editura „Notograf Prim” s.r.l.
Tipografia F.E.P. Grafema Libris s.r.l

LA MULȚI ANI, DRAGĂ PRIETENE!

Sunt sigur că sărbătorile tradiționale de Crăciun și Anul Nou, cu magia lor, ne-au purificat sufletele și conștiința cu multă lumină dumnezeiască, noi devenind mai generoși, mai curajoși, cu mai multă bucurie, sănătate și dorință de a munci și a ne trăi viața din plin.

Tradițional, Vă invit să nu fim nepăsători față de creația populară autentică, de oamenii care o sfințesc cu mult har promovând-o încontinuu, iar noi să știm să o culegem și s-o valorificăm fără să-i știrbim din originalitate, semnificație și frumusețe.

Ajunși la început de an, de comun acord cu D-voastră, râvnesc să trasăm niște dorințe pe care ne vom strădui să le îndeplinim în 2012, atât pe paginile Revistei „Realități Culturale”, cât și în viața noastră de toate zilele, care ar fi:

- cercetarea și promovarea obiceiurilor și tradițiilor naționale;
- promovarea informatorilor și a interpreților de folclor, a meșterilor populari și a pictorilor amatori, oamenilor de cultură, personalităților marcante din domeniu, formațiilor artistice, specialiștilor înaintași, tinerelor talente etc;
- creații artistice autentice de valoare din patrimoniul național imaterial (legende, basme, întâmplări, anecdote, strigături, ghicitori ș.a.), portul popular, bucătăria națională, meșteșugul și arta meșteșugăritului etc;
- sărbători țărănești, festivaluri, concursuri, întâlniri de creație, evenimente importante din cultura tradițională a noastră, expoziții, târguri, lansări de carte, aniversări și omagieri, sărbători de suflet ș.a.;
- impresiile și viziunile D-voastră despre rolul și însemnătatea activității instituțiilor de cultură;
- rolul organelor publice locale în conservarea și promovarea tradițiilor populare;
- educarea noilor generații prin intermediul studierii și promovării tradițiilor populare.

Acestea sunt doar unele momente importante din viața noastră, așteptăm și propunerile D-voastră.

Pentru totul vă mulțumim!

Să îndrăznim să credem cu tărie că anul care a început va fi mai rodnic și mai fericit.

Sa ne bucuram de frumoasele noastre tradiții.

Sărbători fericite!

Cu mult drag, Pavel Popa

2012 — Anul Dragonului de Apă

Este o creatură mitologică numită Dragon, descrisă ca fiind șarpe mare și puternic sau reptilă cu abilități magice și spirituale..

Prima menționare despre dragon a fost în Grecia antică „este derivat din Iliada lui Agamemnon în cazul în care este descrisă ca având un motiv pe centură și o emblemă de balaur cu trei capete pe farfurie piept. Cu toate acestea, cuvântul grecesc utilizat (δράκων drákōn, drákontos genitiv δράκοντος) ar putea însemna, „șarpe”. Drákōn δράκων este o formă de participiul activ al limbii grecești δέρκομαι dérkōmai = „văd”, derkein = „pentru a vedea”, și inițial ar putea însemna „cel care vede”, sau „cea care se aprinde sau lucește”.

Dragonii, în simbolismul medieval, aveau imaginea apostazei, trădării, perfidiei, furiei și invidiei, asociați cu calamitățile naturale. Multiplele capete erau simbolul decadenței, presiunii și ereziei, în mitologia unor popoare europene - simbol al independenței, suveranității, puterii și inteligenței. Doborând un dragon, eroii din basme aveau acces la comoara păzită de acesta, simbolic însemna că au învins cea mai vicleană dintre creaturi. În mitologia chinezească, dragonul reprezintă norocul, divinitatea, unitatea dintre Cer și Pământ combinând șarpele (terestru) cu aripile unei păsări sau a unui liliac (celest), simbolizează o mare și binevoitoare putere, succesul și fericirea.

Anii dominați de Dragon sunt considerați de bun augur pentru afaceri noi, casatorie și copii.

Pe de o parte, 2012 este Anul Dragonului de Apa (la fel ca 1992 și 1952), apa fiind cea care domolește ardoarea. Este privit ca o perioadă de calm și echilibru între creativitate și logică, inteligență vizionară, plin de succese, împliniri cu rezultate bune, investiții și multă muncă.

Anul Dragonului de Apa începe la 23 ianuarie 2012 și sfârșește cu 9 februarie 2013 - an al acțiunilor energice și curajoase, al proiectelor grandioase: se inițiază proiecte și acțiuni spectaculoase, îndrăznețe, uneori excentrice sau implicând riscuri insuficient cântărite; se iau decizii rapide, surprinzătoare, cu efecte greu de anticipat, dar cu șanse mari de reușită; este anul curajului, al inspirației de moment, an bun în plan personal. Este anul realizărilor spectaculoase și al eșecurilor răsunătoare. În plan politic, aduce accentuarea luptei pentru putere și polarizarea spectrului politic. La nivel planetar - schimbări majore, erupții vulcanice, cutremure etc...

Gândiți-vă bine ce vreți să realizați, care vă sunt posibilitățile și încotro vă îndreptați! În acest an veți avea parte de schimbări bruste, răsturnări de situații, nu veți avea timp să vă gândiți pe îndelete. Dacă posedați obiective și strategii, veți profita de oportunitățile neașteptate, luând decizii rapide.

Anul Dragonului de apa (1992, 1952, și 2012) este remarcabil prin calm, inteligență, echilibru între intuiție și logică; inovație și îndrăzneală; extrem de sensibil la nevoile oamenilor și are predispoziția de a da perspective asociate cu progresul și reușitele diplomatice; conștientizare legată de latura socială și mediul înconjurător; dispoziție seni-

nă, favorizează îndepărtarea de egoism în beneficiul interesului comun. Este adeptul păcii, știe să aplice forța cu măsură, când este cazul; deschide calea unor succese notabile în eforturile progresiste; dăruie cele cinci binecuvântări supreme din tradiția chinezească: armonia, virtutea, prosperitatea, împlinirea și longevitatea.

Nativii din zodia dragon:

— Sigur pe sine, dinamic, zgomotos, născut pentru a fi „maestru de ceremonii”. Vă plac artificii, petrecerile, mitingurile vă atrag în mod deosebit;

— caracter penetrant, dotat de la natura cu putere și noroc. Oamenii vă caută permanent, din diverse motive. Puteți fi și fanfaron și să nu fiți crezut prea ușor;

— când aveți dreptate sunteți inflexibil, dur în afaceri;

— flăcările aruncate în mulțime sunt un camuflaj, pe dedesubt ușor de atins, adversar slab;

— sentimentalitatea vă vânează la orice mișcare, nu rezistați unei dulci încercări, credincios prietenilor și familiei, „slab de inimă”;

— devastator de atrăgător, romantic. Dragonul se târăște din peșteră în peșteră, dând naștere unei serii de iubiri pasionale care îl măgulesc, rănesc și îl înfloară;

— visați mereu la acel moment de extaz fără sfârșit. Cuplați-vă cu Șobolanul, Cocoșul sau Tigru. Evitați legăturile profunde cu Boul sau cu Câinele;

— Dragonul, dacă are o copilărie disciplinată, dirijată de familie, școală ar putea să creeze un sentiment de frustrare privind nevoia de aplauze și atenție nemeritată. Acest lucru ar putea să vă pregătească mult mai realist drumul în viață decât vi l-ați alege singur;

— criza vârstei de mijloc s-ar putea transforma într-o grozăvie. Dar, dacă ramâneți în viață după 50 de ani, munca din urmă începe să se amortizeze;

— știți să învățați din greșeli;

— nu vă lăsați ego-ul să o ia înaintea activității cerebrale, încercați autocritica și stați mai ascuns.

Ianuarie

Luna **Ianuarie** sau **Ienaiu** este prima în calendarul Gregorian și una dintre cele șapte cu o durată de 31 de zile. Începe (astrologic) cu soarele în semnul Capricornului, sfârșește în semnul Vărsătorului. Astronomic începe cu soarele în constelația Săgetătorului și se sfârșește în constelația Capricornului.

Numele lunii ianuarie provine din latină: **Ianuarius**, vine de la zeul Ianus din mitologia romană, zeu cu două

fețe: una orientată spre anul care se încheie și alta spre cel care vine.

Luna Ianuarie a fost introdusă în calendarul roman în jurul anului 700 î.Hr. Până atunci anul avea doar zece luni (304 zile). Grecii numeau luna ianuarie *Camelion*, noi o numim popular *Gerar*. Sărbătorile lunii cuprind obiceiuri și practici specifice începutului de an prin care oamenii speră să obțină prosperitate, sănătate, liniște și pace.

Simboluri si semnificatii

Granatul

Piatra natală (a nativilor) lunii ianuarie este granatul, simbolizează constanța. Potrivit unor străvechi credințe, granatul are calități de a opri hemoragiile, a vindeca bolile inflamatorii, a pune capăt mâniei și certurilor. Așezată sub pernă, era considerată că alungă coșmarurile și spiritele rele. Este simbol al prieteniei, fidelității, cadu-pentru cel mai bun prieten, partener de viață, talismanul celor născuți în zodia Capricornului și a Vărsătorului, denotă devotament, stabilitate, mărește efectele celorlalte cristale lângă care este purtat. Conferă energia ce aduce echilibru, pace interioară, curaj, protecție a călătorilor. Simbolizează dragostea și dorința ca persoana iubită să aibă o călătorie în siguranță și o întoarcere grabnică acasă, prietenia eternă și încrederea.

Granatul reprezintă zodiile: Berbec, Gemeni, Rac, Leu, Fecioara, Scorpion, Săgetător, Capricorn și Vărsător. Protejează nativii născuți în ziua de marți. Este talismanul norocos al zodiei Vărsător, specific anului Dragonului. Este piatra fertilității, sănătății și a energiei, protectoare a familiei, a femeii, simbol al fericirii, iubirii și fidelității. Mărește spiritul de inițiativă, simbolizează respectul de sine, inteligența, imaginația, creativitatea, responsabilitatea, favorizează relațiile.

Revitalizează, regenerează sângele, normalizează tensiunea arterială, tratează artrita, reumatismul, tulburările mentale și protejează împotriva accidentelor cu pierderi mari de sânge.

Garoafa

Legenda Garoafei

Conform unei legende creștine, garoafa roz a apărut atunci când Isus își purta crucea pe drumul calvarului. Îndurerată de chinurile fiului său, Fecioara Maria a plâns, iar din lacrimile ei căzute pe pământ au răsărit primele garoafe.

Conform unei legende italiene, Margherita, o tânără femeie îndrăgostită de cavalerul Orlando, i-a dăruit acestuia o garoafă albă, înainte de plecarea lui la război. Câteva din picăturile din sângele lui Orlando, ucis pe câmpul de luptă, au căzut pe petalele florii, trimisă apoi fetei îndrăgostite. Margherita a plantat semnițele acestei garoafe din care s-au ivit flori albe, cu centrul colorat în purpuriu. Margherita nu s-a căsătorit niciodată, rămânându-i fidelă lui Orlando, iar în tradiția familiei fetei a devenit un obicei ca fiecare nou născut să i se aducă un vas cu garoafe albe cu mijlocul purpuriu.

Conform unor superstiții, garoafele pot ghici viitorul. În Coreea un mănunchi de garoafe era așezat în părul unei fete, iar ordinea în care se ofileau acestea reprezenta un indiciu al destinului purtătoarei. Dacă mai întâi se ofilea floarea amplasată dedesupt, fata urma să fie nefericită întreaga ei viață; dacă se vesteja floarea de deasupra, era de așteptat ca anii din urmă ai vieții ei să fie foarte dificili; dacă se ofilea garoafa aflată în mijlocul mănunchiului, anii din perioada de mijloc ai vieții ei se prevesteau a fi plini de încercări.

În limbajul victorian al florilor, garoafa este dăruită unei femei ca simbol al norocului. O garoafă de culoa-

rea roșu deschis semnifică admirația, iar una roșu închis - dragostea și afecțiunea. Garoafele albe sunt un simbol al purității, iar cele împetrite cu mai multe culori, reprezintă regretul de a nu avea o dragoste împărțită. În Canada, purtarea de către cineva a unei garoafe roșii înseamnă că mama persoanei respective este în viață, iar a unei garoafe albe semnifică că mama nu mai este printre cei vii.

Garoafa este floarea lunii ianuarie.

Copacii lunii: bradul, pinul, chiparosul și ulmul.

Bradul și Pinul sunt reprezentări ale vieții eterne, sugerând calmul, liniștea, credința și integritatea. Pinul folosit ca decorațiune pentru nunți, este simbol al vieții lungi, al uniunii de nedespărțit a cuplului.

Pinul este o emblema a gândirii lui Confucius.

Simbolismul **chiparosului** include înțelegerea rolului sacrificiului și este asociat cu Hades, zeul lumii subpământene. În creștinism, chiparosul este un simbol al morții.

Ulmul simbolizează demnitatea, credința și loialitatea, tăria de caracter.

Pinul-arbore ce „cântă” și ne încântă sănătatea

În folclorul românesc există o legendă, în care se povestește cum Iisus, căutând un loc de odihnă, s-a așezat la umbra unui pin. Fiind foarte cald, acest copac cu frunzișul rar, nu-i putea oferi umbra necesară pentru a putea dormi. De aceea, arborele a început să își îndoaie ramurile, să izbească acele unele de altele, astfel încât un sunet duos în-

cepu să se audă, iar Iisus reuși să adoarmă. Când se trezi, văzu cum cad două vreascuri, ce sunară ca un instrument muzical și zise: „**Blagoslovit să fii de Domnul, iar lemnul tău să nu fie dat pradă focului, ci să se facă din el buciune, fluier și viori**”.

Camelia

Legenda Cameliei

Trăia o dată o fiică de împărat frumoasă, dar deosebit de singură, pe nume Camelia. Ea își petrecea majoritatea timpului vorbind cu florile și învățase limbajul acestora.

În împărăția peste care domnea tatăl fetei trăia un balaur care obișnuia să mănânce toate fetele în vârstă de 14 ani.

Cu cât se apropia mai mult fata de vârsta de 14 ani, cu atât era mai bine păzită și cu atât erau părinții ei mai îngrijorați. Cu toate că o păzeau cei mai iscusiți ostași, la ora 12 noaptea când fata a împlinit 14 ani, balaurul intra în castel, în turnul unde fusese închisă fata ca să o răpească, urmând să o ducă departe și să o mănânce. În drum spre locul unde locuia balaurul, Camelia implora florile de pe pajiștile înflorite peste care trece să o transforme într-o floare și să o salveze.

Florile îi ascultă voia și o transformă într-o floare roz deosebit de fină, pe care balaurul o scapă din gheare și care

cum atinge solul prinde rădăcini și dă naștere la noi flori de cele mai variate culori și forme. Această floare urma să se numească Camelia.

Bărbatul care dăruiește unei femei o Cameliie o consideră pe aceasta unică, deosebită, norocoasă. Femeia căreia îi plac Cameliile este solitară, puternică, independentă, îi place să se descurce singură.

Prin prisma etimologiei și a legendei florii, o persoană cu numele de Camelia este independentă, puternică, norocoasă, reușește în tot ce își propune. Numele de Camelia sugerează ambiție și perseverență.

Ziua Mondială a Vănilor

La 26 ianuarie 1953, la Bruxelles, a fost convocată prima sesiune a Consiliului de Cooperare Vamală, reorganizat în anul 1994 în Organizația Mondială a Vănilor (OMV). După 30 de ani, în 1983, ziua 26 ianuarie a fost aleasă pentru sărbătorirea Zilei Internaționale a Vămii. Această Organizație - organism eficient, cu o mare pondere, auto-

ritate, întrunește 174 țări ale lumii. R. Moldova a devenit membru al OMV în 1994 prin aderarea la Convenția cu privire la crearea Consiliului Colaborării Vamale. Ziua Mondială a Vămii constituie, un prilej pentru manifestarea solidarității internaționale a administrațiilor vamale din întreaga lume și pentru atenționarea opiniei publice asupra importanței rolului vămii în facilitarea și securizarea comerțului mondial.

Ziua Internațională a Holocaustului

Ziua Internațională a Holocaustului găsește comunitatea mondială în situația de a nu fi înțeles istoria recentă în toate detaliile ei, adesea atroce. Eforturile de păstrare a amintirii acelor evenimente care au dus la instituirea conceptului de „Holocaust” se lovesc de încercările de minimalizare sau chiar negare a semnificației acelor părți de istorie. În același timp, manifestările și incidentele anti-Semite înregistrează o recrudescență îngrijorătoare.

Ziua de 27 ianuarie a devenit Ziua Internațională de Comemorare a Holocaustului în urma rezoluției adoptate la 1 noiembrie 2005 de Organizația Națiunilor Unite. Prin acest document, se respinge orice negare a Holocaustului și încurajează cele 191 de state membre ale Adunării Generale ONU să transmită viitoarelor generații lecția genocidului, ca această pagină neagră a istoriei să nu se mai repete.

Alegerea zilei de 27 ianuarie este legată de eliberarea lagărului de la Auschwitz-Birkenau din Polonia, în anul 1945, când supraviețuitorii lagărului au fost eliberați de trupele sovietice.

Peste șase milioane de evrei au murit în perioada nazismului. Auschwitz a fost cel mai mare lagăr al morții, amplasat pe teritoriul polonez de către naziști.

Ziua Internațională a Holocaustului a fost comemorată, începând cu anul 2006, în numeroase țări din întreaga lume. În Germania a fost prezentat la Muzeul evreiesc din Berlin primul volum al unei colecții de mărturii scrise, strânse de istorici, intitulate „Persecutarea și uciderea evreilor europeni în Germania nazistă din 1933 până în 1945”. Este vorba de un proiect amplu care se desfășoară pe parcursul a zece ani, expuse în 16 volume.

Mai mulți actori germani au citit pe roluri, în prezența președintelui Germaniei, Horst Kohler, pasaje selectate din primul volum care numără 800 de pagini, în care se găsesc scrisori de denunțare a evreilor, de adio, rapoarte ale Gestapo-ului.

Prezent și el la eveniment, președintele Consiliului central al romilor din Germania, Romani Rose, i-a cerut președintelui țării să rămână vigilent în fața discriminării, al cărei obiect sânt anumite persoane în prezent.

Aproximativ 500.000 de romi au fost victimele nazismului.

Ziua Internațională pentru Nonviolență în Școală

Ziua Internațională pentru Nonviolență în Școală a avut ca zi de plecare 30 ianuarie, ziua celebrării morții lui Mahatma Gandhi. Această zi promovează o educație permanentă în și pentru armonie, toleranță, solidaritate, respect pentru drepturile omului, nonviolență și pace. Chiar dacă acest eveniment internațional este sărbătorit pe 30 ianuarie, sau în jurul acestei date, mesajul lui este necesar zilnic, ca să modeleze întreaga educație, să ghideze gândurile, dorințele, cuvintele sau acțiunile noastre, poate fi un mijloc, o metodă prin care omul să se elibereze de robia egoismului pentru a progresa în realizările proprii într-o concepție a frăției universale. Din acest motiv mesajul sărbătorii este simplu și trebuie să ajungă în toate centrele educaționale din întreaga lume.

Soborul Maicii Domnului

Există în tradiția Bisericii noastre ca, în ziua următoare a marilor praznice, să cinstim persoanele a căror slujire este legată de praznicele respective. Dacă încă trăim bucuria Nașterii în ieslea din Betleem a Pruncului Iisus, cu siguranță că avem în noi și icoana celei care a fost aleasă de Dumnezeu să fie vas și chivot cu totul sfânt pentru Fiul Omului — Preasfânta Născătoare de Dumnezeu și Pururea Fecioara Maria.

Suntem chemați la o împreună-prăznuire a Maicii Domnului, vocile noastre unindu-se cu glasurile îngerilor și ale sfinților, cu binecuvântarea lui Dumnezeu. Nu cinstim o pământească oarecare, ci aducem cuvenita închinare

cele care este „mai cinstită decât heruvimii și mai mărită, fără de asemănare, decât serafimii”, celei căreia Arhanghelul Gavriil i-a spus: **„Bucură-te, ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine. Binecuvântată ești tu între femei!”**.

Hristos s-a născut din Sfânta Fecioara Maria, a trăit printre noi, ne-a învățat ca nimeni altul, s-a răstignit, a murit pentru păcatele noastre, a înviat, biruind moartea, și s-a înălțat la ceruri, de unde iarăși va veni cu slavă să judece viii și morții. Acolo, la ceruri, a luat-o și pe Maica Sa, pe tron de împărăteasă. De acolo ea mijlocește pentru fiecare dintre noi: și pentru cei ce o cinstesc, și pentru cei ce o batjocoresc. Plânge pentru păcatele și durerile noastre. Ne apără de primejdii, ca Maică a tuturor și se bucură, împreună cu toți sfinții, când vreunul dintre pământenii intră în ceata dreptilor.

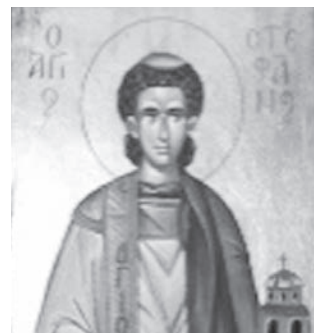
Sfântul Apostol, Întâiul Mucenic și Arhidiacon Ștefan

În cea de-a treia zi a Crăciunului, Biserica îl sărbătorește pe Sfântul Apostol, Întâiul Mucenic și Arhidiacon Ștefan.

Numărul mare al creștinilor primelor comunități, precum și faptul că iudeii eleniști se plâneau apostolilor că văduvele lor sunt nedreptățite la împărțirea ajutoarelor au constituit argumentul hotărâtor pentru alegerea și hirotonirea primilor șapte diaconi din istoria Bisericii creștine (Faptelor Apostolilor 6, 5)). Primul dintre diaconi purta numele de Ștefan. Fiind misionar curajos al lui Hristos, a fost ucis cu pietre.

Moaștele Arhidiaconului Ștefan aduse de un mare sobor de preoți condus de patriarhul Ierusalimului, Juvenal, împreună cu episcopul Ioan au fost depuse într-o biserică din Sion, unde activase Sfântul Ștefan ca diacon. Sfintele sale moaște au stat aici până la 14 ianuarie 460, când au fost mutate în bazilica zidită de împărăteasa Evdochia pe locul martiriului său. Despre aceasta, Evagrie Ponticul a scris: „Evdochia i-a ridicat Sfântului Ștefan un sanctuar măreț, remarcabil prin dimensiunile și frumusețea sa. El se află situat la mai puțin de un stadiu de Ierusalim”. Toate acestea au

fost dovedite mai târziu și de săpăturile și cercetările arheologice care între anii 1883-1885 au scos la iveală o biserică de mărime considerabilă, iar mai târziu s-a descoperit în interiorul ei o criptă.

Botezul Domnului — Boboteaza

Pe 6 ianuarie (19 ianuarie) prăznuim Botezul Domnului, — Bobotează.

În momentul în care Hristos a fost botezat, cerurile s-au deschis, Duhul lui Dumnezeu s-a coborât în chip de porumbel și a stat peste El, iar Tatăl a mărturisit: „Acesta este Fiul Meu cel iubit, întru Care

am binevoit!” (Matei 3, 17). În acest sens, Sfântul Ioan Gura de Aur spune: „**Hristos n-a ajuns cunoscut tuturor când s-a născut, ci când s-a botezat**”.

Ritualul Botezului semnifică trecerea dintr-o etapă existențială în alta: el se deschide cu lepădările, menite să alunge puterea satanei și se încheie cu primirea darului Sfântului Duh.

Boboteaza — sfințirea apei

În ajunul și în ziua de Bobotează, în toate bisericile ortodoxe, cu puterea Duhului Sfânt, la rugăciunile arhierilor și preoților se sfințește Agheasma Mare.

Creștinii ortodocși gustă pe nemânicate din Agheasma Mare timp de opt zile, în perioada 5 - 14 ianuarie și la recomandarea duhovnicului. Agheasma Mare este folosită, în Ajunul Bobotezei, la sfințirea caselor credincioșilor și a locuitorilor acestora. Tot cu ea se stropesc și lucrurile care trebuie binecuvântate sau sfințite, cum ar fi: binecuvântarea și sfințirea prapurilor, sfințirea crucii și a troițelor, a clopotului, a vaselor și veșmintelor liturgice, a bisericilor, a anтимiselor și a Sfântului și Marelui Mir.

Soborul Sfântului Ioan, Înaintemergătorul și Botezătorul Domnului

A doua zi după Botezul Domnului, se prăznuiește soborul cinstului și slăvitului prooroc Ioan, Înaintemergătorul și Botezătorul Domnului, căci se cădea a cinsti cu praznic pe cel ce a slujit la taina Botezului dumnezeiesc, punând mâna sa pe creștetul Stăpânului.

Se face mai ales mare prăznuire în bisericile zidite în numele Botezătorului, precum în biserica lui de lângă Iordan, unde a botezat pe Hristos; în Sevastia, Antiohia și în Constantinopol.

Să săvârșim și noi cu bucurie duhovnicească soborul Sfântului marelui Ioan, Înaintemergătorul și Botezătorul, rugându-l să mijlocească pentru noi

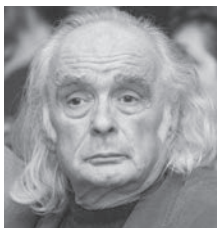
către Stăpânul Hristos, ca să fim și noi în Biserica celor ce prăznuiesc veșnic, în locașul cel nefăcut de mână și acolo, în ceruri, să auzim glasul celor ce dănuiesc și prăznuiesc dumnezeieștile arătări cele veșnice, săturându-ne cu ei de vederea feței lui Dumnezeu, Care Se arată sfinților Săi; și să slăvim cu toate cereștile cete pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, în veci.

Calendar cronologic

1 IANUARIE

1939

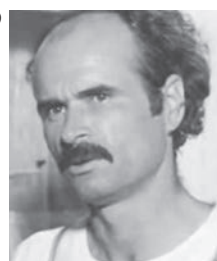
Poetul **Emil Brumaru** s-a născut în s. Bahmutea — azi Mihailovca, Cimișlia, în familia lui Grigore Brumaru, funcționar CFR și al Elisabetei, învățătoare. Urmează Liceul Național absolvit în 1955, Facultatea de Medicină din Iași (1963). Devine medic la Dolhasca (1963-1975), se dedica exclusiv scrisului. Poemele sale au fost incluse în antologii din România, Germania, Franța, Anglia. I-au fost conferite: Premiul Uniunii Scriitorilor, 1970; Premiul Național de Poezie „Mihai Eminescu” (2001), pentru Opera Omnia; Premiul de Excelență la ediția a XXVI-a a Festivalului „George Bacovia”, 2005.

1937

S-a născut cineastul **Vasile Pascaru** în s. Vădeni, plasa Cetatea Albă. A absolvit Universitatea de Stat din Chișinău și Institutul de Cinematografie (VGIK) la Moscova. A lucrat la Studioul Moldova Film. Este distins cu Premiul Național al Moldovei și titlul de Maestru al Artei. Președinte al Uniunii Cineaștilor din Moldova.

1949

Vasile Tăbârță s-a născut în s. Zăicani (județul Bălți). A învățat la Institutul de Arte „G. Musicescu” din Chișinău (1967-1970). După absolvirea facultății și până în anul 1998 - actor pe scena Teatrului Național „Vasile Alecsandri”, Bălți. A interpretat peste 50 de roluri. A primit titlul

de Maestru în artă, fiind decorat în anul 1999 cu medalia „Meritul Civic”. A încetat din viață la 10 februarie 2004 în or. Chișinău

2 IANUARIE

1938

Actorul **Victor Ciutac** s-a născut la Șirăuți, Briceni. A făcut studii la Institutul de Arte din Chișinău (1960-1964), mai întâi actor la Teatrul Național „Vasile Alecsandri” din Bălți, apoi la Teatrul „Pușkin” din Chișinău. În 1994, când teatrului i s-a

acordat numele lui Mihai Eminescu, Victor Ciutac era director al instituției. În cariera sa de 45 de ani a jucat în zeci de spectacole și filme. A obținut Premiul I de interpretare a rolului masculin Stefan Barda (filmul *Durata Zilei*), Festivalul unional de filme, Chișinău, 1975, ediția

VIII-a; Premiul Național, 1980; Artist al Poporului, 1991; Ordinul Republicii, 1998; premiul „Alexei Mateevici” al Uniunii Scriitorilor din România-filiala Iași pentru cartea „Exilați în umilință”, 2006.

3 IANUARIE

1936

Eugenia Botnaru s-a născut în s. Nădușita, Drochia. Actriță la Teatrul dramatic „A.S.Puskin” (1957-1990). După 1990 este invitată la Teatrul etnofolcloric „Ion Creangă”. În prezent se afla la studioul de filme folclorice și comedie „Buciumul” din Chișinău,

învățătoare la clasele teatrale. Debut la „Moldova-Film” în 1969 cu filmul „Singur în fața dragostei”. Un rol de rezistentă rămâne a fi Vera din scurtmetrajul „Iarba dracului”. A absolvit Conservatorul de stat „G.Musicescu” din Chisinau (1957-1962).

5 IANUARIE

1949

Poetul **Leo Botnaru** s-a născut în s. Negureni, jud. Orhei. A absolvit Universitatea de Stat din Chișinău. Este distins cu Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova, România, Premiul Național al R. Moldova.

Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova și al Uniunii Scriitorilor din România.

8 IANUARIE

1921 **Andrei Ostap**, sculptor, originar din Basarabia, s-a născut la 3 noiembrie 1921, la Chișinău, a decedat la 8 ianuarie 1995, la București. Școala și liceul, școala de arte și meserii le-a făcut la Chișinău. La vârsta de 14 ani se stabilește la București. În 1945 devine student al Institutului de Arte Plastice N. Grigorescu din București. În 1952, participă la primele expoziții, saloane de artă din țară și de peste hotare, în 1972, la Galeria Simeza, a fost inaugurată prima expoziție personală, care a confirmat predilecția sa pentru cele mai diverse genuri ale sculpturii: de la forme de mici dimensiuni – la portrete și busturi compoziționale; de la reliefuri și basoreliefuri – la decor monumental și monumente impunătoare. A realizat lucrări de mari proporții: Monumentul Ostașului Român; Monumentul lui Avram Iancu; busturile: Boleslaw Bierut, Copernic, Chopin; a decorat frontonul Teatrului din Galați, pentru Palatul Sporturilor din Pitești a realizat sculptura Patinatorii; medalionul Copernic pentru Ambasada Polonă, portretul lui Aldo Moro de la Institutul Italian. Opera sa se păstrează în România, Italia, Belgia, Polonia. În scopul comemorării artistului, familia sa, conform doleanțe-

lor autorului, a donat Muzeului de Arte din Chișinău colecția personală a autorului - 60 de piese de sculptură, 120 de desene, importanta sa bibliotecă de artă. Titluri onorifice – membru al Academiei Mediteranene de la Roma, membru de Onoare al Mișcării Mondiale a Artiștilor pentru Pace (la Geneva), membru de Onoare al Academiei Europene de Artă (Paris-Bruxelles), profesor emerit al Institutului Superior al Academiei de Studii Mediteranene din Italia; post-mortem Mare Cavaler și Artist plastic al anului 1994 din Elveția.

9 IANUARIE

1893

Eugen(iu) Coca s-a născut în s. Cureșnița, r. Soroca, a decedat la 9 ianuarie 1954 la Chișinău, compozitor. A absolvit Școala de Muzică (vioară) și Conservatorul din Chișinău, a fost violonist în orchestrele din Eupatoria, Kostroma, Moscova, Rostov pe

Don, apoi violinist și dirijor la Chișinău, Akkerman. Maestru Emerit al Artelor din Republica Moldova. O stradă din Buiucani îi poartă numele.

1932

Lia Manoliu s-a născut la Chișinău și a murit la 9 ianuarie 1998, București – atletă. A făcut studii sportive (aruncarea discului) la București. A obținut titlul olimpic și medalii la cinci olimpiade

de vară (Helsinki, 1952; Melbourne, 1956; Roma, 1960; Tokio, 1964; Mexico City, 1968). A fost membru în senatul României (1992-1996), președinte al Comitetului Olimpic Român (1990-1998). Stadionul Național din București îi poartă numele.

11 IANUARIE

Ziua rezervațiilor naturale

13 IANUARIE

1940

Scriitorul și scenaristul **Nicolae Esinencu** s-a născut în s. Chițcanii Vechi, jud. Orhei. A absolvit Școala republicană de cultură fizică (1959), Universitatea de Stat din Chișinău, Cursurile Superioare de Literatură de pe lângă Institutul Maxim Gorki din Moscova (1970-1973). Este membru al Uniunii Cineaștilor

și al Uniunii Scriitorilor din Moldova și din România, Cavaler al Ordinului Gloria Muncii (1996), laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova, Om Emerit în Artă, deține numeroase premii ale Uniunii Scriitorilor din Moldova

15 IANUARIE

1850

Mihai Eminescu s-a născut la Botoșani (după altă versiune la Ipotești), Moldova, poet, prozator, jurnalist, cea mai importantă voce poetică din literatura română. A fost cel de-al 7-lea din cei 11 copii ai căminarului Gheorge Eminovici, țăran din

nordul Moldovei și al Ralucăi Eminovici, născută Jurașcu, fiică de stolnic din Joldești. Își petrece copilăria la Botoșani și Ipotești, în casa părintească, într-o totală libertate de mișcare și de contact cu oamenii și cu natura. Această stare o evocă cu adâncă nostalgie în poezia de mai târziu („Fiind băiat...” sau „O, rămâi”). Între 1858 și 1866, învață la Cernăuți. Părăsește școala în 1863, revine ca privatist în 1865 și pleacă din nou în 1866. E angajat ca funcționar la diverse instituții din Botoșani (tribunal, primărie) sau pribegeste cu trupa Tardini-Vlădescu. 1866 - anul primelor manifestări literare. În ianuarie moare profesorul de limbă română Aron Pumnul și elevii scot o broșură, „Lăcrămioarele învățăceilor gimnaziști”, în care apare și poezia „La mormântul lui Aron Pumnul”. La 25 februarie / 9 martie pe stil nou debutează în revista „Familia”, din Pesta, cu poezia „De-aș avea”. Ajunge suflor și copist în trupa lui Iorgu Caragiali, suflor și copist la Teatrul Național. Scrie poezii, drame (Mira), fragmente de roman, „Geniu pustiu”, rămase în manuscris; face traduceri din germană. Între 1869 și 1862 - student la Viena, Facultatea de Filozofie și Drept, audiază și cursuri la alte facultăți. Începe colaborarea la „Convorbiri Literare”; debutează ca publicist în ziarul „Albina” din Pesta. Între 1872 și 1874 este student la Berlin, urmează două semestre. Se întoarce în țară, trăind la Iași între 1874-1877. E director al Bibliotecii Centrale, profesor suplinitor, revizor școlar, redactor la ziarul „Curierul de Iași”. Devine bun prieten cu Ion Creangă pe care îl introduce la Junimea, este îndrăgostit de Veronica Micle. În 1877 - 1883 redactor, redactor-șef la ziarul „Timpul”, scrie marile poeme (Scrisorile, Luceafărul etc.). În iunie 1883 se îmbolnăvește grav, fiind internat la spitalul doctorului Șuțu, apoi la un institut pe lângă Viena. În decembrie îi apare volumul „Poezii” cu o prefață și texte selectate de Titu Maiorescu (singurul volum tipărit în timpul vieții lui Eminescu). Se stinge din viață la 15 iunie 1889 (în zori — ora 3) în casa de sănătate a doctorului Șuțu. E înmormântat la București, în cimitirul Bellu.

1989

Actorul, regizorul **Valeriu Cupcea** s-a născut la 12 martie 1929 în s. Cupcui, Leova și a decedat la 15 ianuarie 1989 la Chișinău. Studiază la Liceul B. P. Haș-

deu din Chișinău, absolvește Institutul de Artă Teatrală A. Ostrovski din Leningrad (1952) și cursurile de regie la Moscova și Leningrad. În decurs de 4 decenii - actor la Teatrul Moldovenesc Muzical-Dramatic A. Pușkin, din 1956 și regizor (în 1963-1977 și 1981-1985 prim-regizor). A dat viață scenică unor personaje comice. Se produce în filmele Singur în fața dragostei, Lăutarii, Dimitrie Cantemir etc. Predă măiestria actoricească la Institutul de Arte din Chișinău actorilor V. Apostol, A. Băleanu, V. Ciutac, M. Ureche, V. Rusu, D. Cocea, M. Curagău ș.a. Artist al Poporului (1975). Ordinul Prietenia Popoarelor, Insigna de Onoare. Strada, pe care se aflase casa unde V. Cupcea a trăit aproape întreaga viață, îi poartă numele și amintirea.

18 IANUARIE

2009

Poetul **Grigore Vieru** a decedat la 18 ianuarie 2009 la Chișinău (n. 14 februarie 1935, Pererita, jud. Hotin). A absolvit Facultatea de Filologie a Institutului Pedagogic Ion Creangă din Chișinău.

A lucrat la revistele „Scânteia leninistă” și „Nistru”, editurile Școala sovietică și Cartea moldovenească, a fost consultant al Uniunii Scriitorilor, deputat în Sovietul Suprem al URSS (1989), în 1995 membru al Consiliului de administrație al Societății Române de Radiodifuziune, consilier la Ministerul Culturii din România, membru al Comisiei de Stat a Moldovei pentru problemele limbii. Distins cu Premiul Tineretului (1967), Premiul de Stat al Republicii Moldova (1978), Diploma de Onoare Andersen a Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii, Tineret (1988) În 1990 - Membru de Onoare al Academiei Române (1990), membru corespondent al forului științific suprem al României, Doctor Honoris Causa al Academiei de Științe din Moldova, Maestru Emerit al Artei (1985), Scriitor al Poporului din Republica Moldova (1992), Ordinul Republicii (1996), Ordinul Steaua României (1996).

1940

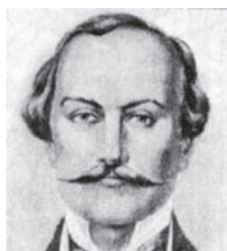

Ion Ciocanu s-a născut în c. Tabani, județul Hotin, azi în raionul Briceni, critic literar, filolog, pedagog, scriitor. A fost director general al Departamentului de Stat al Limbilor (1993 - 1994), șef al Direcției Promovare a Limbii Oficiale și Control asupra

Respectării Legislației Lingvistice din cadrul Departamentului Relații Interetnice și Funcționarea Limbilor (1998 - 2001). Este absolvent al Universității de Stat din Chișinău, Facultatea de Filologie, doctor în Filologie (1965), doctor habilitat în Literatura română (2000).

19 IANUARIE

1806

Alecu Donici s-a născut în s. Bezin, azi Donici, Orhei, în familia clucerului Dimitrie Donici și ai Elenei Lambrino. A studiat la liceul militar din Sankt Petersburg. În 1825 - sublocotenent în regimentul Ekaterinburg. Invocând motive familiale, revine și activează la Chișinău, apoi Iași și Piatra-

Neamț. Practică avocatura, scrie. În 1835 - traducător la revista moscovită Teleskop, traducând fabule de Pușkin și Krâlov. În cooperare cu Constantin Negruzzi traduce și publică „Satire și alte poetice compuneri” de Antioh Cantemir, traduce poemul lui Pușkin „Țigani” (1837), creații ale clasicilor literaturii universale. În anii 1840 și 1842 editează două cărți de „Fabule” cu opere proprii și traduceri. A decedat la 21 ianuarie 1865, la Iași.

1932

Poetul **Victor Teleucă** s-a născut în s. Cepeleuți, jud. Hotin și a murit la 12 august 2002, Chișinău. A absolvit Institutul Pedagogic de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. A fost redactor la ziarul „Țăranul sovietic”

și la Televiziunea de Stat din Moldova, la săptămânalul „Cultura” (din 1977 - „Literatura și arta”), secretar al Uniunii Scriitorilor din Moldova, redactor la revista „Basarabia”. Distins cu titlul de Maestru Emerit al Artei (1983), Ordinul Republicii (1999), Medalia Mihai Eminescu (2000), Premiul de Excelență (2000).

20 IANUARIE

1907 La Orhei, în sala Zemstvei, trupa boierilor moldoveni, reprezintă opereta „Florin și Florică”.

24 IANUARIE

1921

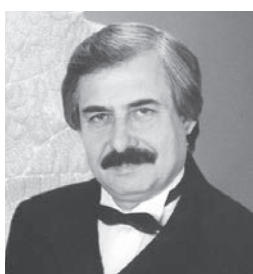
Sorana Coroamă — Stanca (n. Sorana-Iosefina-Caterina Plăcinteanu, în or. Chișinău — d. 7 ianuarie 2007 la București, regizoare, scenaristă, fiica medicului profesor universitar ieșean Gheorghe Plăcinteanu și a compozitoarei Mansi Barberis. După absolvirea Facultății de Chimie Industrială a Politehnicii „Gh.

Asachi” din Cernăuți (1946), a lucrat la Teatrul „Constantin Nottara”, Teatrul Național Iași (1965-1969), Teatrul Mic din București (1969-1978), Teatrul „Ion Vasilescu” (1978-1983), Teatrul de Operetă (director, 1990-1992), „Theatrum Mundi”, Deutsches Nationaltheater din Weimar și la Jena. A montat opera Oedip de Enescu la Opera din Weimar. A regizat peste 190 de

spectacole de teatru. A colaborat la radio-televiziune regizând serialul Mușatinii, O noapte furtunoasă – Caragiale, Egmont – Goethe. A fost cadru universitar la Institutul de Teatru „I. L. Caragiale”, București, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj, Universitatea „Hyperion”, București. A scris piese de teatru (Seară cu dans, Ploaia pe acoperiș, Podul, Un anotimp fără nume, Veghea tânărului războinic ș.a.), scenarii (Mușatinii, Afacerea Protar, după Mihail Sebastian), eseistă, critic teatral, literar. A primit Premiul de Stat (1953), Ordinul Meritul cultural (1967), Premiul Galei UNITER (1999), Ordinul național Serviciul Credincios în grad de Cavaler (2000), Doctor honoris causa al Universității de Arte „George Enescu”, Iași.

25 IANUARIE

1953

Nicolae Botgros s-a născut în s. Badicu-Vechi, Cahul. Este fiul vestitului lăutar Dumitru Botgros. Violonistul și dirijorul Nicolae Botgros a făcut studii muzicale la Școala de cultură „E. Sîrbu” din Soroca (1968-1972); Conservatorul „G. Musicescu” din Chișinău (1988-1990). A fost director

artistic al Casei de cultură din Edineț (1971-1973); violonist în Orchestra „Mugurel” (1973-1974), în orchestra Ansamblului de dansuri populare „Joc” (1974-1978); este violonist și director artistic al Orchestrei Naționale de muzică populară „Lăutarii” (din 1978). Artist Emerit (1982); Artist al Popurului (1988); Ordinul Republicii (1993). A cântat și a acompaniat cu orchestra atât soliștii consacrați din Republica Moldova cât și pe cei din România, dintotdeauna a susținut tinerele talente și le-a încurajat. A înregistrat la Radio Chișinău muzică populară (Sârba lui Mitișor, Melodie lăutărească, Hora-n două părți etc.) **Discografie:** Brăul, Cântecul tinereții, Pe-o cărare înspre Prut, Frunză verde spic de grâu, Cântec de nuntă, la mai toarnă un turburel, Jocul de la Manta, Două melodii de joc de la Badicu, Cântecul bucuriei, Cântecul ciobanului, Frumoasă-i floarea norocului, Melodie de masă; „Floarea înfloarea odată”. De dragostea Aniței, Mă dusei la horă-n sat, Cimpoiasca; „Lăutarii”. Melodiile lăutarilor”. Ca la Badicu, Sârbă de concert, Melodie de dans, Melodie găgăuză, Când de tine-mi amintesc, Horă de concert, În amintirea lăutarilor moldoveni, Sârbă lăutărească, Melodie de dragoste, Joc pe loc; Ca la nordul Moldovei, Suită pentru orchestră, Hai la joc, bade, la joc, Frunzuliță flori mărunte, M-a certat măicuța, Horă moldovenească, Suită de nuntă, Balada soldatului, Sârba de la sud, Melodii de joc pentru trompetă (1987); „La casa cu grinzi bătrâne”. Patria îmi cant, Invitație la joc, Frunză verde de nuc, Sunt departe de casă, Lună plină, Duminiță la horă-n sat, Am venit la nuntă-n sat, Ce-ai făcut, mândră, cu mine, M-a făcut mama urâtă, Am rămas flăcău bătrân, Of dorule greu (1987); Am fost pe

la mine-n sat (1990). Bibliografie: Nicolae Botgros, în: „Moldova”, nr. 10, 1980, Chișinău; Cosniceanu, T., La un început de mit..., în: „Literatura și arta”, 1. I. 1980, Chișinău; Toacă, M., Mult zice cu dor, în: „Zorile Bucovinei”, 4. IV. 1981, Cernăuți; Olteanu, C. Cântecul miresei, în: „Tinerimea Moldovei”, 4. IX. 1981, Chișinău; Iuncu, R., „Cintind m-am simțit mai aproape de casă”, în: „Literatura și arta”, 10. IX. 1981, Chișinău; Blajin, M., Din neam de lăutari, în: „Viața satului”, 1. II. 1983, Chișinău; Vartic, A., O vioară și o horă pentru pace, în: „Literatura și arta”, 26. XII. 1984, Chișinău; Literatura și arta Moldovei. Enciclopedie, vol. I, 1985, Chișinău; N. Botgros: „Cântămi așa cum cântă natura, cum șoptesc frunzele”, în: „Moldova”. nr. 7, 1988, Chișinău; Olteanu, C, Nicolae Botgros, în: „Femeia Moldovei”, nr. 4, 1989, Chișinău; Belicov, S., Despre și pentru lacrimă, în: „Moldova socialistă”, 8. VII. 1990, Chișinău; Dicționar enciclopedic moldovenesc, 1989, Chișinău; Rusu, N. Gh., Fenomenul Botgros, în: „Viața satului”, 8. I. 1994, Chișinău; Iuncu, R., Nicolae Botgros, în: „Ecran magazin”, nr. 9, 6. III. 1995, Brașov. Serafim Buzilă, Interpreți din Moldova Lexicon enciclopedic (1460-1960) Chișinău 1996.

27 IANUARIE

Ziua Comemorării Internaționale a Holocaustului
Ziua eliberării deținutilor lagărului de concentrare Oswiecim (Polonia). Până în 1945 s-a numit Auschwitz.

30 IANUARIE

1883 A fost deschisă o clasă de meserii la Văsieni, județul Chișinău.

Ziua Internațională pentru Nonviolență în Școală

„Salvează o Colindă pentru Eternitate!”

Republica Moldova a ratificat Convenția UNESCO privind salvagardarea patrimoniului cultural imaterial (Paris, 17.10.2003) la 24 martie 2006, asumându-și în fața comunității internaționale obligații ce țin de protejarea și valorificarea culturii tradiționale autentice. În ultimii ani s-au întreprins mai multe acțiuni consecvente ce reies din aceste obligații. De curând a fost aprobată Legea privind protejarea patrimoniului cultural imaterial, a fost elaborat primul volum al Registrului Național al Patrimoniului Cultural Imaterial cu scopul de a lua la evidență de stat elementele acestei moșteniri.

BORIS FOCȘA,
Ministrul Culturii

Programul *Salvează o colindă pentru eternitate!* face parte din agenda strategică culturală a Republicii Moldova și este lansat pentru a susține vechiul obicei al colindatului în ceată bărbătească amenințat de pericolul dispariției în contextul proceselor de transformare socială. El vizează protejarea unui singur element dintre multele pe care statul nostru le gestionează în spiritul Convenției UNESCO.

Programul se va desfășura în perioada decembrie 2011 – ianuarie 2012, când, conform obiceiului, colindătorii repetă colindele cunoscute, învață colinde noi, le transmit altor doritori de-a le învăța sau le cântă la sărbători.

În contextul programului, toate localitățile și grupurile etnice din Republica Moldova, care au tradiția colindatului, sunt invitate să participe la acțiunile Programului pentru a organiza cete de colindători formate din bărbai tineri, a practica colindatul după vechiul obicei, a identifica și reactualiza fondul de colinde vechi și a contribui astfel la protejarea obiceiului în forme autentice. Rolul comunităților locale este primordial în cadrul acestor acțiuni. Instituțiile culturale și de învățământ din subordinea Ministerului Culturii vor susține comunitățile locale, purtătoare ale acestui element al patrimoniului cultural imaterial, asigurând transmiterea, însușirea și promovarea colindelor în forma lor originală.

Programul prevede acțiuni urgente de salvagardare și promovare a colindei:

- redescoperirea repertoriului de colinde specifice fiecărei localități;
- însușirea colindelor de către cetele de flăcăi și de către băieți în scopul practicării colindatului;
- înregistrarea colindelor pe diverse suporturi cu scopul de a fi incluse spre păstrare în arhivele de stat;
- reflectarea obiceiului practicat de către bărbai tineri reprezentanți ai diferitelor

grupuri etnice în emisiuni radio și TV, reviste, ziare;

- publicarea textelor de colinde, însoțite de descrierea muzicală;
- publicarea studiilor științifice la temă, editarea albumelor muzicale cuprinzând înregistrări de colinde autentice;
- participarea cercetătorilor, jurnaliștilor și managerilor din cultură la colindatul prin sate;
- desfășurarea festivalurilor și a concursurilor cu participarea cetelor bărbătești de colindători pentru a asigura transmiterea repertoriului autentic de colinde către tineri.

Programul pune un accent special pe necesitatea păstrării și promovării obiceiului în formele lui originare, autentice și nealterate:

- practicarea colindatului de către cetele de bărbai tineri;
- însușirea obiceiului de către cetele de băieți;
- redescoperirea și reactualizarea vechiului repertoriu de colinde propriu fiecărei comunități;
- interpretarea colindelor în spiritul tradiției.

Partenerii Programului:

- Ministerul Culturii al Republicii Moldova coordonează Programul la nivel național, asigură buna desfășurare a acțiunilor preconizate.
- Comisia Națională de Salvagardare a Patrimoniului Cultural Imaterial acumulează de la comunități, primării, cămine culturale, direcții și secții de cultură informații privind desfășurarea activităților de protejare a colindatului și oferă mijloacelor de informare în masă datele solicitate.
- Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial identifică cetele de colindători formate din bărbai tineri în localitățile rurale și urbane, iar după caz, contribuie la formarea acestora, asistă cetele în procesul inventarierei colindelor și completează arhiva instituțională cu înregistrări realizate pe teren.
- Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală cercetează obiceiul colindatului în teritoriu, realizează înregistrări, găzduiește cete de colindători pentru a înregistra

colindatul în diferite ipostaze și a tezauriza înregistrările în arhivă.

- Studioul „Moldova-Film” filmează obiceiul în sate pentru a realiza filme documentare despre colindatul în ceata bărbătească.

Finalitățile Programului:

- Vor fi luate la evidență de stat toate elementele colindatului, toate colindele recunoscute de comunități ca fiind foarte importante pentru păstrarea identității lor culturale.
- Va fi instituit un sistem de protecție a obiceiului colindatul în ceată bărbătească prin antrenarea întregii societăți în activități specifice promovării, conservării și transmiterii lui în forme autentice.
- Fiecare localitate va identifica fondul de colinde vechi, practicând colindatul le va salva de la dispariție și va asigura învățarea acestora de către tânăra generație.
- Prin reactualizarea activității cetelor de flăcăi, tinerii bărbai își vor asuma rolul social constituit istoric de a solidariza grupul tinerilor, a-i face să se manifeste în viața comunităților și să participe la prosperarea acestora.
- Practicarea colindatului va reactualiza legătura dintre generații: vor fi puși în valoare bătrânii purtători de folclor, se vor afirma social bărbai tineri, iar băieții vor învăța de la aceștia cum se poate asigura continuitatea culturală în contextul globalizării.
- Instituțiile de cultură, educaționale și academice se vor implica în reabilitarea vechiului obicei, îl vor valorifica prin mijloacele accesibile, pentru a-i spori vizibilitatea în societate.

Programul *Salvează o colindă pentru eternitate* va reprezenta o contribuție esențială la procesul conlucrării întregii societăți din Republica Moldova în vederea asigurării practicării colindatului în formele lui originale, neschimbate; înregistrării colindelor de la purtătorii de folclor, pentru a le păstra pe o durată de timp nelimitată; învățarea colindelor, transmiterea lor către tânăra generație și către generațiile viitoare; publicarea colindelor și salvagardarea lor de la pieire.

„Tot cu drag de Dumneavoastră”

... Vai, vai, vai cum trece vremea... vorba cântecului auzit de la moș Pricopie Bogus din Buțeni, Hâncești, așa îți venea să exclami și chiar exclamau toți acei care erau invitați la spectacolul omagial „Tot cu drag de Dumneavoastră” a lui Nicolae Gribincea și Victor Botnaru.

– Cum ei au deja câte 50 de ani?...

Sunt fenomene și oameni peste care, ai impresia, că timpul nu trece, ci se oprește în loc. De mai bine de 30 de ani de când îi cunosc pe colegii mei Victor Botnaru și Nicolae Gribincea, au rămas aceiași, de parcă timpul a încremenit pe chipul și făpturile lor – la fel de tineri și zvelți ca și altă dată...

Cu ocazia acestor jubilee au hotărât să-și unească forțele și să organizeze un spectacol de zile mari pentru toți iubitorii de folclor autentic...

Astăzi când piața muzicală se sufocă de gunoști și impurități, de cântece apărute peste noapte în care nu citești nici gând, nu auzi nici melodie, acest spectacol a venit ca o cană de apă rece turnată peste creștetele celor care fabrică cântece cu duimul și ca un mir pentru sufletele celor ce au necesitatea adevărului și simțul rădăcinilor strămoșilor noștri.

Așa cum „Tălăncuța” a fost un imperativ a timpului, o necesitate devenită realitate, așa și acești doi artiști au venit la timpul, și la locul potrivit...au venit la „Tălăncuța” lui Andrei Tamazlăcaru chiar de la începuturi, chiar de pe atunci pe când era interzis și colindul, și doina, și balada...

Împreună cu colegii de ansamblu și mai ales diriguiri de Andrei Tamazlăcaru, Victor Botnaru și Nicolae Gribincea au știut să scoată din anonim melo-

dii și să le dea viață și suflu din suflul lor...

Toți cei de la „Tălăncuța” lui Andrei Tamazlăcaru, pe parcursul activității lor artistice au încercat să nu se complacă în cântec, ci au știut să facă în așa fel ca să placă cântecul din ei, cântecul cules din popor ca apoi să-l întoarcă cu drag oamenilor.

Maeștri în Arte - Victor Botnaru și Nicolae Gribincea, în seara de 2 noiembrie curent, ne-au prezentat un spectacol de zile mari. Fiecare artist a promovat câte un program bine gândit și variat ca temă și gen. Spre exemplu, Victor Botnaru a demonstrat măiestria și virtuozitatea artistică interpretând melodii de o valoare incontestabilă la toate instrumentele pe care le mănuieste, începând de la semnale de corn, la fluiet, fluiet îngemănat, tilincă, nai, caval, ocarină, cimpoi, cobză, vioară până la violoncel.

Nicolae Gribincea, la fel a interpre-

tat o varietate de cântece – de ciobănie, din ritualul nunții, pentru copii, lirice, de voie bună – astea de la urmă fiind susținute cu elemente de dans, așa cum Nicolae Gribincea e un dansator profesionist, iar această îmbinare dintre dans și cântec dă un farmec aparte spectacolului.

Artiștii nu s-au limitat doar la repertoriile lor, ci au invitat și discipoli, și colegi de scenă cu care pe parcursul activității artistice li s-au intersectat drumurile. Astfel, Nicolae Gribincea a cântat alături de ansamblurile folclorice pe care le diriguiește „Haiducii” și „Plăieșii”, cu soliștii acestor colective, e vorba de Sergiu Teleba, Simion Diaconu și Mihai Simenică, invitând apoi pentru blocul ritualului de nuntă pe Maria Iliuț și ansamblul folcloric „Crenguța de iederă”.

VITA GHIMPU MUNTEANU

Victor Botnaru în postura sa de profesor la facultatea canto popular de la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice și-a invitat actualii discipoli care fac parte din ansamblul folcloric „Tălăncuța” și foștii discipoli pe care i-a acompaniat cu drag – Marin Ganciu, Gheorghe Afroni, Ioana Dordea, Ștefan Popescu, Rodica Buhnă și Viorica Ciubotaru.

Bineînțeles, de la spectacol nu putea să lipsească ansamblul care i-a pornit în lume și i-a format ca personalități artistice pe Victor Botnaru și Nicolae Gribincea, ansamblul în care activează până în prezent - e vorba de „Tălăncuța”, care a urcat în scenă însoțită de Andrei Tamazlăcaru pentru ași felicita colegii dragi. Andrei Tamazlăcaru le-a înmănat omagiilor câte o diplomă de excelență de la Uniunea Muzicienilor din Moldova, diplomă semnată de Președintele Uniunii Muzicienilor, doamna Maria Bieșu. De o astfel de Diplomă s-a bucurat un alt artist al „Tălăncuței” – cobzarul Pavel Țucanu, care pe parcursul întregului spectacol și-a acompaniat colegii și care la fel anul acesta a împlinit 50 de ani. Pavel, în semn de mulțumire, pentru mențiune a interpretat câteva piese la cobză de o rară sensibilitate artistică.

„Acești 3 mari artiști, precum și toți cei care au evoluat în scenă împreună cu Dumneavoastră cei din sală, în astă seară ați făcut legătura prin vibrație, prin simțire cu cei zidiți în humă, cu strămoșii noștri prin acele modele spirituale – cântecele și toate celelalte creații instrumentale” – cu aceste cuvinte și-a încheiat discursul Andrei Tamazlăcaru.

În scenă a urcat și primarul comunei Mingir, dl Haralampie Lazăr, care i-a mulțumit lui Nicolae Gribincea și despre care a vorbit cu mult drag și mândrie.

La fel au vorbit și pretorul sectorului Botanica, Vladimir Gurițenco. La adresa lui Victor Botnaru, în numele tuturor co-

legilor de serviciu, a vorbit doamna Svetlana Badrajan, doctor în studiul artelor.

În încheierea spectacolului Dorin Chirtoacă, Primarul general al municipiului Chișinău, a recunoscut, că din păcate din lipsă de timp nu poate veni la concerte, dar la acest spectacol a ținut cu tot dinadinsul să ajungă din mare respect ce-l poartă omagiaților Victor Botnaru și Nicolae Gribincea, pentru Pavel Turcanu, dar și pentru ansamblul „Tălăncuța” și pentru Andrei Tamazlă-

caru. „Acești oameni sunt reprezentanții adevărați ai folclorului nostru autentic, oameni care s-au dedicat cu trup și suflet creației populare. Eu mi-aș dori ca asemenea oameni să fie din ce în ce mai mulți și în orice domeniu și doar atunci vom fi mai buni, mai frumoși, mai puternici, atunci vom putea izbuti. În ochii acestor oameni, în privirile lor, în felul lor de a fi, în simplitatea și modestia lor, vezi adevărata valoare a adevăraților oameni ai neamului nostru. Ne mândrim

cu Dumneavoastră” - astfel și-a încheiat cuvântarea dl Dorin Chirtoacă.

Da, cu acești artiști te poți mândri pe drept cuvânt. Victor Botnaru și Nicolae Gribincea sunt valori prin atitudine față de folclorul autentic, prin talent, prin implicarea lor nemijlocită la valorificarea și promovarea cântecului neamului nostru care perpetuează în timp și spațiu.

Ei sunt fideli străjeri ai „colanei infinitului” a spiritualității noastre. Așa să-i ajute bunul Dumnezeu.

Cu mult respect!!!

„Se mândrește de clipele trăite cu tâlc, nu-i plac cele lăsate în vânt.... Își iubește mama ca pe Sfinta Maria care l-a născut pe Isus, este frate de cruce cu teatru – înțelepciunea poporului, obiceiurile și tradițiile lui...”

S-a născut în plină ocupație, atunci când erau la modă știm noi cine... „să nu le spunem pe nume”, când conștiința națiunii era prigonită, crezând că o vor putea înlocui cu noi idealuri supte din deget, atunci când, poporul nostru își tămăduia rănila celui de-al doilea război mondial, dar și a foametei, adunând pietricică cu pietricică întru fundamentarea unității de neam. Alinat de doina codrului, de glasul ingenios al măicuței, pe care nu a uitat-o nici o clipă, și-i va rămâne veșnic călăuză, s-a făcut băiat mare, crezând în idealuri, la prima vedere fantastice. A păscut bobocii, găștele și cârlanii, a târâit lucernă pentru orăteniile casei, a slujit cu credință vatra de unde a luat ființă... a visat, ca toți copiii, să devină sprijinul casei și-al familiei, iar când va fi mare - artist! Credea..., și nu credea... Nu-și putea închipui cum ar realiza aceste idealuri.

Sătenii l-au iubit și continue să-l respecte așa cum l-a iubit măicuța lui, și se mândresc cu el. Într-o discuție cu unii dintre ei, au mărturisit: „El este persoana, care ne mândrește satul, că altfel n-ar mai știe lumea și de noi. Uneori ne este rușine să ne salutăm cu el, pentru că este prea mare”.

A făcut studiile în străinătate, dar s-a întors acasă să mângâie pământul cu crezul său – teatru. Fiind muncitor și foarte încăpățânat nu prea a fost iubit în unele instituții profesionale de acest gen. Ba, dimpotrivă, și-a ales calea pedagogiei concomitent înbogățind repertoriile tea-

trelor profesionale de la noi, dar și din străinătate cu montări – capodopere, care se joacă și pînă-n prezent – dovadă a talentului și înțelepciunii sale. Aceasta a re-

alizat dintotdeauna și cu copiii în cadrul Centrului de creație a copiilor „Ghiocel”.

Uneori strigă și ne pare că nu-l înțelegem, alteori este cumpătat, dar vorbește cu durere în suflet.... „nu știu ce să mai fac, ca să le pot da copiilor mei mai multe cunoștințe despre teatru, poate proverbul „Teatru – oglinda poporului” este o minciună? - Nu cred”.

Privindu-i spectacolele, el a știut să ne-nalțe în ceruri prin lacrima pură și adevărată a măiestriei lui și să ne afunde cu hohote de răs în basmele și anecdotele populare.

Dintotdeauna ne-a îndemnat să privim lumea cu alți ochi, să fim alături de necazul și bucuria vecinului, să punem

umărul la întărirea conștiinței neamului – unul din crezurile lui.

Vârsta lui este puntea de trecere de la un secol la altul, experiența de creație a lui atât de necesară nouă, copiilor a căror profesor le este, generațiilor tinere de actori și regizori. Viața de creație a sa este o carte deschisă a secretului teatrului pentru toți cei îndrăgostiți de sufletul poporului. Se vaicăra, că încă nu a depistat acele metode – înțelepciune de predare a acestei arte. Este în căutarea adevărului teatral fără a știrbi din înțelepciunea populară nimic.

Pentru acestea, dar și pentru multe altele, pentru că colegul și pritenul nostru Leonid Cebotari s-a născut la 29 noiembrie 1956 și astăzi își omagiază, împreună cu noi onorabilul jubileu de 55 ani îl felicităm. Îi dorim ca respectul pe care-l poartă incontinuu – cartea de căpătii a vieții lui, față de măicuța sa, să-l purifice sufletește și să-l îndemne și în continuare la noi sentimente mărețe față de generația în creștere, colegi și prieteni, idealurile poporului.

Te felicităm, dorindu-ți ca spectacolele montate să se transforme în valori naționale de o veșnică trăire, iar căutările creative să nu te părăsească, ba dimpotrivă, să-ți încununeze viața și creația cu noi orizonturi curate și sfinte ca ochii măicuței.

Te rugăm să păstrezi în suflet sentimentele de legătură dintre codrul, vatra de unde vii și povețele lăsate pentru o viață de părinți tăi.

La muți ani!, stimate maestre, Leonid Cebotari.

**PAVEL POPA în numele colegilor
Centrului de creație a copiilor „Ghiocel”
sect. Ciocana, mun. Chișinău**

Festivalul Internațional de Teatru FINT

dr. ELFRIDA COROLIOVA

Între 3 și 6 mai a avut loc la Chișinău Festivalul Internațional de Teatru (Festivalul Ideilor Noi în Teatru - FINT) cu genericul „Feminismul în teatru”, organizat de Centrul de Arte

Coliseum. La festival au participat teatre din Moldova, România, Franța, Polonia. Fiecare țară a prezentat câte un spectacol în care personajele sunt femei. După reprezentațiile teatrale în

Sala mică a Teatrului Național „Mihai Eminescu” au avut loc discuții aprinse la Kira's club nu doar despre cele prezentate pe scenă, ci și despre viața omu-

lui, despre sensul ei.

Discuțiile lungi despre feminism, sub egida căruia a avut loc festivalul, a demonstrat necesitatea revenirii la acest aspect cultural. Or, cu toate că există aproape trei sute de definiții ale acestui fenomen și s-a scris mult despre feminism și mișcarea feministă în diferite țări și diferite epoci, nu există încă o claritate în tratarea problemei respective. Socialistul-utopist Charles Fourier, încă la sf. sec. al XVIII-lea, a desemnat prin feminism o teorie prin care afirma că „situația socială a femeii este măsura progresului social” și care nici astăzi nu și-a pierdut actualitatea, totuși conceptul nu reflectă rolul femeii în procesul istoric. Vom lăsa într-o parte timpurile preistorice, când divinitatea supremă era femeia, legendarele amazoance sau femeile conducătoare ale diferitor state și vom atrage atenția doar asupra unor fapte semnificative ce suscită un interes inexplicabil asupra importanței feminine în epocile de cotitură în viața socială. Drept exemplu poate fi epoca evului mediu târziu, când în sânul societății feudale ce se destrăma a apărut o nouă forță socială – burghezia, epocile Marii Revoluții franceze și a Revoluției din octombrie în Rusia.

Toate spectacolele jucate în cadrul festivalului FINT de către femei vorbesc despre soarta femeii și, în același timp, nu doar despre ele. Festivalul s-a deschis cu spectacolul documentar al Luminiței Țăcu Casa M, bazat pe mărturisiri reale ale femeilor de la sat, pentru care a spune cuiva despre situația lor grea în familie este un fapt rușinos. Însă fiind aduse la o stare extremă de suferință, ele nu pot să tacă. Snejana Puică, Mihaela Strâmbeanu, Ina Surdu, Irina Vacarciuc, alegând cu atenție cuvântul, încep a vorbi despre momente catastrofale în viața fiecăreia dintre personaje. Borcanele de zece litri de vin pentru ele niște containere originale, în care își ascund durerea. Te simți teribil, când so-

ția preotului umple borcanul cu rahat italian din unitaz?, murdărindu-se din cap până în picioare. Altă femeie, smulgând cu cruzime penele de pe cucoș și umplând cu ele borcanul, încearcă să-și ascundă chinurile în acest rezervor de sticlă. Dar penele rămân și pe fața ei, și pe îmbrăcămintea ei sărăcăcioasă. Cu o oarecare pastă dezgustătoare își umple borcanul cea de-a treia femeie, al cărei copil a fost abuzat sexual de propriul tată. Cea de-a patra femeie a răspuns prin violență la violență. Ea a tăiat capul cucoșului penit. Umplută de sânge, ea și-a omorât soțul.

În mod involuntar apare întrebarea: oare acest spectacol este doar despre femeile care sunt supuse abuzului în familie. Doar femeia, de veacuri, a ținut casa. Și ce se întâmplă azi cu această casă ce se numește Moldova?

Spectacolul documentar polonez Liminalna, montat de Marta Ogroziska, a fost interpretat de cinci femei. Personajele lor, femei cu diferite caractere, stând în fața unui ecran negru, pe care era tradus din poloneză în română, ascunzându-se după niște chipuri-măști ciudate, povesteau spectatorilor despre visurile lor, dar pe care, după cum recunoșteau ele, mai bine ar fi fost să nu le vadă. Vise neîmplinite despre viața de poveste se prefăceau în realitate în coșmarurile înjosirii, abuzului, suicidului, omorului copiilor născuți în urma unui sex continuu. Pustietatea vieții spirituale, vom observa, nu doar a femeilor, se umple cu pitorescul îmbietor al criminalului ce nimicește Omul.

Tinerele artiste românce Valentina Zaharia în rolul Joanei, Jolanda Covaci în rolul fiicei ei Melissa, în spectacolul Treapta a 9-a, după piesa lui Tom Ziegler, au adus în fața spectatorului problema deloc ușoară a căii spinoase a omului către sine. Regia Adrian Popovici a permis concentrarea atenției asupra stărilor, trăirilor interioare ale personajelor, a schimbărilor senti-

mentelor, ascunse sub ironia ușoară a cuvintelor. Fiica, maturizată timpuriu, în ziua împlinirii celor 16 ani, ascunzându-și suferințele printr-o inaccesibilitate impusă, îi pune mamei sale întrebări complicate: de ce ea, stăpânită de patima teatrului, mințită, a putut s-o abandoneze cu șase ani în urmă. Și acum fiica e nevoită să facă exerciții să se ocupe cu sportul, începând de la ora cinci dimineața, cu yoga - pentru a se perfecționa sau să întrețină discuții banale cu noua soție a tatălui. Joanna, înecându-și în vin speranțele spulberate de a deveni actriță, dar trecând deja 9 etape în vindecarea anonimă de alcoolism, din toate puterile se străduiește să găsească înțelegerea fiicei și să-și ceară scuze de la toți cei cărora le-a provocat răni sufletești. În scena finală a spectacolului, durerea sufletească a fiicei și a mamei s-au contopit în una singură. În această scenă, cea mai puternică din spectacol, naturile profunde Joanna și Melissa, căutându-și calea spre sine, în compătimire descoperă una la alta noi orizonturi spirituale, necunoscute până atunci. Înțelegându-le pe toate, prietena Joannei – Eleanor, în interpretarea Patriciei Katonova, găsește calea și spre

Joanna, și spre Melissa, ponderând relațiile lor reciproce. Contrastul este introdus în acțiunea scenică de impetuoasa alcoolică Trasu, rol interpretat cu virtuozitate, în stilul farsei de Monica Săndulescu.

Festivalul s-a încheiat cu spectacolul Fuck you, Eu. Ro. Pa!, după piesa Nicoletei Esinencu, scrisă pentru monospectacol și jucată de actrițele din Franța Charlotte Talpaert și Priscilla Sombret. Regizorul Veronica Boutinova a împărțit textul între două personaje: fata care îi scrie tatălui o scrisoare în forma unui eseu original și o persoană care citește cu voce tare texte din ziare despre evenimentele curente. Fata, stând pe unitaz, pronunță în ordine alfabetică cuvinte despre diferite boli psihice și fizice. Amintirile despre copilăria ei din perioada sovietică sunt însoțite de înjurături. Nu este trecută cu vederea nici Europa capitalistă contemporană. Momentele esențiale ale textului incoerent sunt susținute de expresii puternice rusești. Din fericire, în textul francez ele sunau mai moale. Un asemenea eseu putea fi scris și de un băiat care ar fi dat acestor „cuvinte-cheie” un caracter și mai dur. De aceea spectaco-

lul după piesa Nicoletei Esinencu nicidecum nu poate fi numit feminin. Însă te cuprind fiorii, că într-o asemenea limbă murdară își exprimă gândurile și sentimentele o fată. Astfel, poate, nu întâmplător actrița franceză începe să-și citească textul pe unitaz. Este alarmant faptul că piesa se bucură de popularitate în Europa și în unele țări ex-sovietice. Montările ei în teatrele unde atrag mulți spectatori. De ce astăzi sunt atât de mulți oameni care nu au nici un fel de valori spirituale? Și care e soarta lor? În spectacolul francez, fata care scrie acest text se defulează printr-un rock greu, violent și cade fără cunoștință sau fără viață.

Omul însă mai este încă viu și, se pare, plin de putere, cu toate că nu mai este cununa Universului, dar totuși încă extraordinar de atrăgător, enigmatic, imprezvizibil. Una din încercările sale de a se cunoaște a fost întreprinsă în spectacolul Treapta a 9-a. Festivalul FINT a pus mai multe întrebări. Posibil că următorul festival organizat de Centrul de Arte COLISEUM va permite să ne apropiem de răspunsurile la unele dintre ele.

Summary

The article gives the brief survey of the International Theatre Festival „Fint” under the appellation of the “Feminism in theatre”. Along with the discussions about the essence of feminism were showing performances of the Moldavian, Rumanian, French, Polish theatres. „House M” (Moldova) is based on the authentic confessions of the real characters. “The 9th step” (Romania) is tickling the problems related to the impact of alcoholism in women’s life. „Liminalna. I am the dream I must not dream” (Poland) talks about women trafficking, discrimination, crimes and sexual harassment. „Fuck you Eu. Ro.Pa” (France) is original essay – the letter of a girl to her father about joyless childhood in soviet time and awful in modern capitalist Europe saturated with profanity and curse.

Arta de a picta cu lumină

În cadrul schimbului cultural între orașul d'Aubagne, Franța și Republica

Moldova a fost realizată o activitate de amploare în domeniul artei fotografice. Pentru început societatea franceză Point Information Jenes în colaborare cu societatea „Orizont Moldovenesc” și „Speranța” din D'Aubagne au organizat un concurs al fotografiilor cu genericul „Moldova mea doar cu tine-acasă” în municipiile Chișinău și Bălți, la care au participat zeci de fotografi amatori, prezentând minimum trei sute

de lucrări. Ideea a pornit de la fotografia văzută ca o modalitate de comunicare, accesibilă tuturor. Moldova este un spațiu al culturii europene, pe care dorim să-l valorificăm din punct de vedere vizual, prin fotografie, menționând dl Serg Flon, inițiatorul acestui concurs și președintele juriului. Acest proiect artistic de descoperire a Moldovei a prevăzut vernisarea celor mai bune fotografii în orașul D'Aubagne, ce

se află aproape de Marseille, în prezența unei delegații moldovenești. În conformitate cu înțelegerea avută în prealabil, cheltuielile de deplasare au fost suportate de câștigătorii concursului, iar dna F. Benafia, directorul Point Information Jeunes și dl. S. Flon au asigurat executarea fotografiilor pe format mare,

desfășurarea vernisajului, întâlnirea cu primarul orașului D'Aubagne, cazarea și masa delegației.

Timp de două săptămâni (6 octombrie – 17 octombrie 2011), vernisajul „Moldova, mon amie” a oferit tuturor pasionaților francezi de fotografie posibilitatea de a se întâlni într-un cadru

organizat și de a interacționa cu autorii fotografiilor, ce reprezentau Moldova. Delegația din Moldova a fost ghidată de dna Vera Caraulan, șef Secție Culturală Bălți. Cei doi prezentatori ai expoziției, tot ei câștigătorii premiului mare domnișoara Xenia Guțu și deținătorul locului II Serghei Craveț din Bălți, având o ținută vestimentară în stil popular au relatat prin intermediul fotografiilor despre frumusețea plaiului moldav, tradițiilor și obiceiurilor strămoșești. Acest proiect prevede editarea unui album cu fotografii selectate a tuturor autorilor. Pe parcursul șederii în Franța invitații din Moldova au vizitat orașul Marseille și împrejurimile lui, aducând acasă impresii de neuitat, fixate în imagini.

LUDMILA CERGUȚA

A cucerit Hoollywoodul

Cugetul, gândul și aspirațiile lui sunt îndreptate spre sublim, bunătate, frumos. E încă prea tânăr, ca să poată înțelege, că și în lumea artei, culturii în general, mai predomină invidia, răutatea, nedreptatea. Astăzi el merge înainte cu îndrăzneală. Este vorba de un tânăr cu talent și har de la Dumnezeu – Anton Roșu, originar din orașul Briceni, fost discipol al Școlii de Muzică și a Liceului „Grigore Vieru” din localitate. Astăzi Anton își face studiile la Colegiulul Republican de muzică „Ștefan Neaga”. Cum găsește nițel timp liber, se întoarce la baștină, unde este așteptat cu nerăbdare de scumpa mamă, de colegi, prieteni. Îi ducem toți dorul, căci are un suflet neprihănit, o cumsecădenie ascunsă în cei 7 ani de-acasă și e gata să vină în ajutor oricând, să pună umărul la greutăți. Îl aveam și noi, lucrătorii din cultură, mereu prieten la orice manifestare organizată. Acum îi ducem lipsa, însă ne bucurăm din suflet pentru succesele înregistrate de Antonel Roșu, după cum ne-am deprins să-i spunem. A susținut cu brio examenele de absolvire a Școlii de Muzică Briceni, clasa pian și acordeon. Acum studiază contrabasul. Mănuiește cu iscusință clapa și cunoaște la perfecție aparatura, căci mai are predilecții spre științele exacte. Despre vocea lui Antonel putem trece la un capitol aparte. Doamna Oxana Roșu, mamă, a fost prima, care a observat că Anton are talent. Știe ea ce știe inima de mamă...

— Când era mic putea să stea ore întregi să asculte cum cântă lăutarii, ne-a mărturisit doamna Oxana. A avut îndo-

ieli, s-a consultat, a apelat la pedagogi, până i-a permis fiului prima ieșire pe scenă. A cântat la grădiniță, dar debutul l-a avut la un concert consacrat lucrătorilor medicali. A interpretat piesa „Câte doi”. De atunci și până-n prezent a crescut în ochii noștri. L-am urmărit, l-am încurajat și ne-am bucurat pentru fiecare urcuș al său. A participat la mai multe concursuri și festivaluri. S-a atașat nespuse de muzica lui Ion Aldea-Teodorovici. În anul trecut, când a luat parte la Festivalul „Două inimi – gemene” și-a desfășurat aripile și a cucerit simpatia publicului. La ediția a IX-2011 a Festivalului „Două inimi-gemene” s-a învrednicit de premiul întâi (categoria maturi, 18 concurenți). Piesa „Focul din vatră”, versuri Dumitru Matcovschi, muzica Ion Aldea-Teodorovici interpretată deosebit de Anton Roșu din or. Briceni i-a captivat totalmente pe spectatori.

Juriu profesionist în frunte cu Mihai Munteanu, Artist al Poporului din Republica Moldova, a apreciat la justa valoare evoluarea acestui tânăr. Și n-a greșit. De curând, Anton Roșu împreună cu Andreea Braga (or. Briceni) deasemenea câștigătoare a premiului întâi la ediția din anul curent a Festivalului internațional „Două inimi-gemene” (categoria copii) precum și Ion Beschieru din or. Anenii Noi, s-au întors de la Festivalul Mondial al cântecului de estradă „Colibri” din or. Hollywood SUA. Anton și Andreea au obținut Premiul Mare iar Ion locul I al Festivalului (categoria de vârste diferite). Deci, Antonel al nostru a cucerit vestitul Hollyvo-

od. Ținem să menționăm că producătorul lui Anton Roșu este domnul Vasile Moroșanu, un om cu suflet mare, care de comun accord cu Eugenia Marin, mama regretatei Doina Aldea-Teodorovici, a altor oameni de artă, sunt în căutarea talentelor tinere, le susțin și le promovează în lumea misterioasă a muzicii ușoare. Astfel contribuind mult la prosperarea artei și culturii naționale atât în țară cât și peste hotarele ei. Nu putem să nu avem dreptate că în tot și în toate Anton este susținut de mămica lui doamna Oxana Roșu – îngerul păzitor al fiului. Este o doamnă cu suflet deschis și cu o mare credință în bunul Dumnezeu. Nici nu știm de unde i-a atâtea puteri, pentru a fi mereu alături de băiatul mamei, cel mai scump și cel mai iubit... I-am adresat lui Antonel câteva întrebări atunci când ne pășea pragul Secției rationale Cultură, pe care le aduc și în acest material.

Mini-interviu

Cor. — Anton, crezi în soartă?

— Da, desigur.

Cor. — Ești pesimist?

— Nu.

Cor. — Ai mulți prieteni?

— O duzină.

Cor. — Te consideri deja o stea?

— Nici pe departe.

Cor. — Muzica pentru tine e un capriciu, un lucru

serios, o plăcere ori un hobi?

— Desigur, un lucru serios, dar și o plăcere.

Cor. — Consideri că viața e frumoasă?

— La moment, da.

Laconic, scurt, clar și cuprinzător. Așa este el, Anton Roșu. Astăzi un tânăr, care năzuiește ca prin cântecele interpretate de el să facă lumea mai bună, să dispară greutățile și să cuprindă necuprinsul. Este abia la un început de cale. Este tânăr, talentat, dar are nevoie de susținere atât morală cât și financiară. Desigur, se găsesc oameni buni, care-i întind o mână de ajutor, precum au făcut-o primarul de Briceni, domnul Mihail Gnatiuc, Consiliul raional Briceni, președinta doamna Efimia Bandalac, deputatul Parlamentului Republicii Moldova doamna Zinaida Greceanîi și alții. Căci fiecare participare la concurs, pe lângă pregătire, efort, talent mai cere și finanțe.

Anton Roșu e optimist. E o calitate care nu cere bani. Eu îi urez tot binele din lume și-i doresc să-și realizeze visurile. Să cucerească o lume întreagă. Iar peste ani să se întoarcă acasă, la Briceni, unde se simte cel mai bine, unde-și găsește liniștea sufletească alături de cea mai firească ființă – scumpa mamă și să ne spună ca și astăzi, că viașa e frumoasă.

MARIA SCOARȚĂ,
or. Briceni

Am adus Festivalul dansului popular de la Abaclia la Soroca!

NADEJDA GORPIN

O zi minunată de toamnă, plină de muzică populară, dansuri și voie bună ne aștepta la Abaclia – un sat de la Sudul Moldovei cu oameni binevoitori, obosiți după o vară de muncă, cu fețele arse de soare, cu mâinile pline de bățături, dar fericiți, pentru că le-au venit oaspeți de prin toate colțurile republicii, să le întregască sărbătoarea.

Abaclienii așteaptă cu mare drag acest festival de folclor, deoarece le amintește de consăteanul lor, regretatul Vasile Tanas -nume devenit legendă în zona de Sud a Moldovei. A fost un om plin de viață, un coregraf iscusit și un promotor al tinerelor talente. „El mi-a fost dascăl și părinte, mi-a arătat farmecul dansurilor populare moldovenești,

iar pentru asta îi sunt recunoscătoare”, îmi spunea Svetlana Moleșteanu, actualul coregraf al ansamblului Lia, fondat de domnul Tanas.

De cum au văzut că autocarele le-au trecut pe lângă poartă, abaclienii, de la mic pâna la mare s-au îndreptat acolo unde se auzea muzica - spre Casa de Cultură. Rând pe rând se adunau și oaspeții din Bălți (Vântuleț), Orhei (Codru), Râșcani (Moștenitorii), Ucraina (Вдохновение): toți frumoși și

Tudor Soltan, Svetlana Moleșteanu și Victor Moraru.

Mai apoi, așa cum e tradiția la moldoveni, gazdele ne-au întins o masă de zile mari, care a prins foarte bine după efortul depus la concert. Cred că toți Juniorii au apreciat gustul deosebit al bucatelor pregătite de gospodinele din sat.

Vasile: Da, da! Noi pentru prima dată am gustat din mâncarea specifică-sudului republicii, și trebuie să vă spun că este foarte gustoasă! Chiar și sarmalele sunt mai condimentate.

Gheorghina: Vasile, hai nu mai zi tu de sarmale, că eu am văzut cum ai gustat și din vinul cela roșu!

Vasile: Ehhh, fata asta observă tot! Gheorghina, cred că tu o să fii viitorul nostru procuror...(râde)

Bucuroși, obosiți și cu burta plină de bunătați ne-am urcat în autocar și ne-am pornit spre casă.

Nistrenii, chiuțiți o dată să vă audă

pregătiți de a arăta publicului dansurile din zona lor de baștină.

Ion: Frumoși, frumoși, doamnă Gorpin, dar fetele noastre oricum sunt cele mai talentate și simpatice!

Corina: Nu fi răutăcios! Fetele de la Bălți, Râșcani, Abaclia tot arătau desul de bine. Și costume originale aveau!

Chiar din start gazdele au știut cum să ne impresioneze. Pâinea și sarea au fost înlocuite cu un cozonac dulce-dulce, care mirosea de îți venea să-l mănânci pe loc, iar la deschiderea festivalului am avut parte de câteva minute pline de evlavie, cuvinte alese și binecuvântarea preotului satului.

Imediat ce au sosit toți invitații a început parada portului popular. Am mers pe toate ulițele satului și am bucurat privirile a zeci de oameni, pentru că fiecare ansamblu a venit în costume specifice zonei etnografice: toate diferite și toate foarte frumoase!

Vlada: O fi diferite costumele populare în funcție de zonă, dar iată că prosoapele sânt identice! Vă aduceți aminte cum cei de la Abaclia ne-au furat prosoapele?(râde)

Cristi: Ohh, ce ne-am mai stresat chiar înainte de a ieși în scenă!

De fapt, organizatorii au cam încurcat itele și au confundat prosoapele lor cu ale noastre. În program aveam și un dans de nuntă, iar prosoapele moldovenești sunt un accesoriu indispensabil pentru a reda cât mai real tradițiile din Nordul Moldovei. Fără mari bătaii de cap, Nistrenii Junior au

lăsat prosoapele pe o masă din culise și au pornit să le arate abacienilor cum se joacă hora la Soroca. Când s-au întors după prosoape – ia-le de unde nu-s! Au alergat în grabă spre mine, speriați de le tremura și vocea și picioarele! Desigur că organizatorii au reacționat imediat și în mare grabă ne-au adus prosoapele, iar Nistrenii Junior au răsuflat ușor și s-au întors în scenă.

După spectacol Juniorii au avut ocazia de a-și cunoaște colegii de breaslă din celelalte colective, iar eu am ezitat câteva clipe, să mai discut cu prietenii mei dragi - coregrafii Ion Cirimpei, Elena Crețu, Pavel Popa,

toată Moldova!, am strigat din toate puterile, iar Juniorilor le-a fost de ajuns. Nu s-au mai oprit de dansat și de cântat până când nu am ajuns acasă! Vrem nu vrem, am adus Festivalul dansului popular de la Abaclia până la Soroca!

Dincolo de zâmbete și aplauze, fiecare concert emană și multe emoții, de care îți amintești cu mare drag mai apoi, peste ani... De multe ori, printre zâmbete se mai strecoară și câte o lacrimă de dor, care îți demonstrează că viața nu trece în zadar, că nu se pierde cultura moldovenilor și că acești tineri sunt demni de a se numi Soroceni!

Sunt fericită și mândră, pentru că am crescut o familie mare — familia Nistrenii!

„Doinița” promovează la Bălți tradițiile și obiceiurile de nuntă

Pe 1 decembrie în Bălți, în scena Centrului de Cultură și Tineret a fost montat un splendid spectacol de tradiții și obiceiuri de nuntă. Facultatea de Muzică și Pedagogie a USB „Alec Russo”, decan dna Margareta Tetelea - a fost distinsa persoană, care cu mult îndemn de suflet, a patronat acest eveniment cultural, relatându-ne următoarele:

— Spectacolul ce îl oferim spre vizionare publicului bălțean, precede acțiunea culturală dedicată Zilei Naționale a României, desfășurată în incinta Teatrului de Bălți. Facultatea universitară a artelor, organizând evoluarea spectacolului „Tradiții și obiceiuri de nuntă”, astfel va da nuanță de purpură folclorică vitrariului cultural la Bălți, montat în spiritualitatea sărbătorii românilor de pretutindeni. Curent am revenit din Chișinău, unde s-a desfășurat cea de a doua ediție a Festivalului Național de Folclor Tradiții și Obiceiurile de nuntă, care este conceput ca un concurs de folclor vocal, coregrafic și instrumental, la care au participat 6 ansambluri din diferite instituții de învățământ din republică. În cadrul ediției curente a festivalului și-au dat concursul 6 formații etnofolclorice: ansamblul folcloric „Romanița” al Colegiului Național de Medicină și Farmacie, conducător artistic Mihai Simeinică; ansamblul folcloric al Academiei de Studii Economice din Moldova, conducător artistic Luminița Dragomir; ansamblul folcloric „Țărăncuța” al Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice, conducător artistic Victor Botnaru; ansamblul etnofolcloric al Universității de Stat din Comrat, conducător artistic Constantin Rușăca; ansamblul etnofolcloric „Doinița” al Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, conducător artistic Marina Morari și ansamblul etnofolcloric al Universității de

mirelui; pieptănatul miresei; datul mâinii; îmbrăcatul miresei; schimbarea colacilor; împărțirea ritualică a colacului, întâlnirea nunților la răscruce de drum; etc. De un succes admirabil s-a bucurat colectivul etnofolcloric al Universității de Sta din Moldova, condus de Maria Iliuța, care a devenit deținătorul Diplomei

MARGARETA TETELEA

Stat din Moldova „Crenguță de Iederă”, conducător artistic, maestrul în artă, Maria Iliuț. Toate au prezentat cele trei zone folclorice ale Moldovei (inclusiv Bucovina) cu diverse fragmente din cadrul ceremonialului nupțial: poftirea la nuntă; drumul ritual către casa

de Laureat de Gradul I. Dar nici ansamblul „Doinița” al Universității din Bălți nu a fost mai puțin extraordinar: frumoasa ținută scenică, autenticitatea și coloritul costumelor corespunzătoare zonei de nord, expresivitatea formei interpretative sunt accentele artistice, ce ne-au permis de a intra în posesia Premiului II. Astfel cu trofeul acestei frumoase victori, aproape absolute, am revenit la Bălți și de festiva zi de 1 decembrie am oferit concitadinilor noștri un spectacol de zile mari. Sperăm că tineretul nostru, care și este spectatorul principal, va implementa neapărat și la nunțile sale conăcăriile și cântecele, culese din bătrâni și prezentate de noi. De fapt, conăcăriile sunt niște povești cu un mesaj educativ, mult mai profund decât show-ul limbajului contemporan, axat pe o simțire de efect pe moment. Nunțile trebuie să se petreacă după tradițiile și obiceiurile strămoșești, ele au o semnificație pentru durabilitatea mediului, societății, căminului, în care ne-am născut și existăm. Acest dizederat ne face să ne concentrăm forțele și să mizăm pe înțâetate în viitoarea ediție a Festivalului.

Bucurați-vă prieteni de prieteni și de frați!

Consulatul General al României la Bălți în parteneriat cu Universitatea „George Enescu” Iași, Primăria Municipiului Bălți, Teatrul Național „Vasile Alecsandri” Bălți și sponsorul general „MobiasBanca” au organizat pe 1 decembrie sărbătorirea festivă a Zilei Naționale a României.

Anvergura acestei manifestări culturale la Bălți crește surprinzător de frumos, inclusiv în numărul spectatorilor și participanților implicați în festivitate. Deși Consulatul de Bălți este angajat doar a doua dată în organizarea Zilei Românilor de Pretutindeni, atât din partea administrației publice locale, cât și din partea societății civile constatăm o impresionantă contribuție la buna desfășurare a acesteia. E de remarcat, că dl consul pentru cultură Radu Ciobotea, distins om al literelor din România, a gândit și a plasmuit scenariul sărbătorii cu multă creativitate diplomatică, gust artistic, dând spectacolului semnificativul nume „Dialog muzical”. În incinta Teatrului de Bălți, la ora 17⁰⁰ a avut loc deschiderea Salonului de carte românească „Pro Noi”, apoi a urmat partea oficială, la care au cuvântat dl Consul general al Consulatului României Dumitru-Nicanor Teculescu, dl viceprimarul mun. Bălți, Octavian Mahu, alți oaspeți de onoare.

Recitalul de muzică din creația compozitorilor români, oferit de Universitatea „George Enescu” din Iași a inserat în program piese compuse de T. Chiriac, V. Spătărelu, V. Jianu, Th. Bratu, A. Stoia, T. Brediceanu, M. Elia-

de. Piese au fost interpretate de conf. univ dr. Paula Ciochină – mezzosoprana (organizator turneu), conf. univ. dr. Aurelia Simion – pian, lector univ. dr. Dumitru Iosub – fagot, lector univ. dr. Ionut Urdeș – tenor, asist. univ. dr. Brândușa Tudor – pian.

Partea a doua concertului a fost oferită spectatorului bălțean de către instituțiile de cultură din municipiul Bălți, fiecare piesă fiind selectată la sugestia dl. Radu Ciobotea. Astfel, concertul a cuprins muzică jazz, dansuri moderne și cântece interpretate de soliștii Casei de Cultură „Flacăra”: Iulia Adaoge, Sergiu Ciubarcă, Valeria Pașa, Olga Cușniriuc, Ian Mihalevski, Sergiu Mihalevski

Sala explodează în aplauze și admirație, mai ales, la finele concertului, când duetul fraților Mihalevski interpretase cântecul de dedicație fără frontiere... „Bucurați-vă prieteni de prieteni și de frați!”. Seara a fost prelungită la parterul Teatrului, unde în atmosferă agreabilă Consulatul Român a mulțumit delegației primăriei mun. Bălți pentru concertul splendid, organizat de Secția Cltură a Primăriei Bălți. Oaspeților de onoare și artiștilor li s-a oferit o

masă cu gustări delicioase și un pahar de vorbă, consulul general arătându-se foarte impresionat de vocile din provincie, ce ar putea concura, constatarea dnei Amira Ciobotea, la emisiunea selectă din Țară „Vocea României”.

Vineri, pe 2 decembrie 2011, cinematograful „Patria” din Balti a găzduit proiecția filmului românesc — Concertul, în regia lui Radu Mihaileanu, cu Alexei Guskov, Dimitri Nazarov, Melanie Laurent (film în limba rusă, realizat la Moscova și Paris, subtitrat în limba română).

Participarea bălțenilor la Festivalul folcloric din România

DIANA SANDU

32 de ani consecutiv la Bucecea, România se desfășoară Festivalul Folcloric „Satule, mândră grădină”. Interpreții de muzică populară, instrumentiști și rapsozii din văile Siretului și Prutului se adună în Casa de Cultură din localitate pentru a participa la Festivalul interjudețean. Este extraordinar de oportun că regulamentul elaborat de Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani prevede, că la acest festival pot participa copii și maturi fără limită de vârstă, inclusiv din zona transfrontalieră. Asumează această prilej creșterea numărului de talente, ajungând în prezent la peste 70 de participanți. Acum, vre-o 6 ani, orașul Bălți din Republica Moldova a fost prezent la Festivalul din Bucecea cu doi instrumentiști-vioriști și anume Adrian Bânzari și octogenarul rapsod Dumitru Căldare, care au obținut premii importante.

La cea de-a 32 ediție, în perioada de 26-27 octombrie 2011, doi reprezentanți de la Bălți – Diana Sandu, vocalistă, specialist la Palatul municipal de cultură Bălți și interpreta Stela Lungu au dorit, să intre în competiția dificilă, ce se anun-

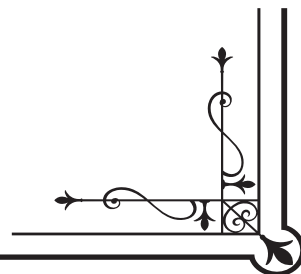
ta în scena Festivalului „Satule, mândră grădină”. Diana fusese în prealabil invi-

STELA LUNGU

tată de dl. director al Centrului botoșănean Ion Ilie încă în cadrul Festivalului din Vadul lui Rașcov, R. Moldova, unde dumnealui juriza, iar bălțeanca noastră luă premiul mare. În categoria de vârstă de la 19-33 de ani interpretele de la Bălți

au evoluat la Bucecea, în jurul orei doisprezece noaptea, câte două piese folclorice - doină și cântec popular. Erau extinuate de așteptare și emoții, fiindcă abia făcuse repetiții la linia melodică în pauza de la orele opt seara, dar cântecele, totuși, au fost interpretate de către dăsele, cu mult suflet și degajare desăvârșită de voce. În categoria sa de vârstă ambele au fost menționate de juriu: Diane Sandu i s-a decernat premiul unu, iar Stelei Lungu – premiul doi. Apreciată, evident, a fost și vestimentația interpretelor din Bălți, care corespunde rigorilor portului popular din zona de nord a Basarabiei cu acel fir roșu feminin ce se asorta feric cu ornamentația albastrului din portul vestimentar al orchestrei „Rapsozii Botoșanilor”, orchestră cu renume, care a acompaniat interpretele de la Bălți.

Jocul mare de la Bardar

EFIMIA IGNATIUC, născută în 1949, s. Bardar,
conducător artistic al ansamblului „Opincuța”, or. Hâncești

Folclorul este o creație colectivă orală și scrisă a oamenilor muncii, el a însoțit și însoțește portul, cântul și dansul de-a lungul întregii sale existențe, oglindind veridic gândurile și aspirațiile lui.

În satul Bardar, horele se petreceau la zilele de sărbători: Sfântul Vasile, Anul Nou, a doua zi de Sfintele Paști, la Duminica Mare și la Sfânta Maria (după strânjerea cerealelor).

Cu o săptămână – două înainte de-a se petrece „Jocul mare”, se alegea locul, mai des avea loc anume la o răscruce de drumuri în centrul satului, apoi se făcea curățenie pe teritoriu, se începea lucrul de pregătire. Flăcăii îndrumați de unii gospodari construiau scrânciobul mare (pentru fete și flăcăi), scrânciobul mic (pentru fetișcane și tinere). Cu o lună înainte de joc, se arvoneau muzicanții. Banii pentru muzică erau strânși de flăcăii tomnatici (bătrâori) din sat, sau se strânjeau pe mähali. Totodată, se hotăra cine v-a hrăni muzicanții, dar de cele mai dese ori hrana era oferită de gospodarii la care fetele erau scoase la joc pentru prima dată. Cu vre-o două zile înainte de joc, se anunțau părinții ale căror fete vor fi scoase pentru prima dată la joc. Părinții fetei găteau un colac împletit și un prosop frumos pentru flăcăul care îi scotea fata la joc.

Sâmbătă se efectuau ultimile pregătiri de joc, adică se construia o scenă josuță pentru muzicanți, se aducea o masă la scenă, se legau crengi de tei la scrânciob, busuioc și garoafe, panglici de diferite culori. Dimineața, masa muzicanților era îmbogățită cu vin, învârtită și plăcinte.

În ziua când avea loc jocul, dimineața se înfrumusețau vreo patru căruțe cu cai, se urcau doi flăcăi, dintre care unul cu toba, și se porneau prin sat să invite vatra întreagă la joc cu strigături și bătăi de tobă. La o oră stabilită începeau să apară la joc copilașii, apoi flăcăuanii și fetișcanele și după aceea apăreau flăcăii cu muzicanții care interpretau un „marș”. Tot pe rând apăreau fetele împreună cu părinții, îmbrăcate în straie frumoase de sărbătoare. Jocul se începea la comanda vătafului, mai des cu un „Brău”, sau o „Bulgărească” – dansuri folclorice interpretate numai de flăcăi, care anunțau începutul sărbătorii. Apoi, urma scoaterea pentru prima dată a fetelor la joc. Aceasta avea loc numai cu învoirea părinților fetelor. Momentul respectiv era susținut cu un marș de către lăutari care semnală satului întreg că această fată este bună de măritat. Ce era caracteristic, fata care urma să fie scoasă la joc, trebuia să știe a dansa bine și să cunoască

tot repertoriul coregrafic al satului. Tot așa și flăcăii tineri cu armata încă nefăcută, care intrau în joc pentru prima dată, trebuia să cunoască toate dansurile, iar în ziua jocului să dea „bacșiș” și o cinste la flăcăii de frunte. Numai după ce fetele tinere era scoase la joc, flăcăii aveau dreptul să le invite la dans și pe celelalte fete. Dacă vre-un flăcău era refuzat de fata care nu dorea să danseze cu el, flăcăul oprea muzica și printr-un semn anumit scotea această fată cu „Marș” din joc, ceea ce era o rușine pentru domnișoară și părinții ei. În timp cât horea tineretului în joc nu aveau dreptul să danseze și mături,

toți gospodarii și gospodinele stăteau într-o parte și își admirau odraslele.

Tocmai pe la chindii, spre apusul soarelui se prindeau în horă și bătrânii, tinerii însurăței, dansa împreună tot satul. La sfârșit de horă, flăcăii și unii gospodari formau 3 – 4 cercuri horeau dansul „Fusul”, așa

se spunea, că în acest moment are loc curățitul locului unde se desfășura jocul, adică acesta este semnul că jocul s-a terminat, cu marș lumea se împrăștia pe la casele lor, iar muzicanții erau duși la masă unde li se dădea plata pentru muncă.

Invitația la dans: Fetele erau invitate de flăcăi la dans printr-un semn din cap, ochi sau deget, ori fata era preîntâmpinată din timp ca la acest dans să se apropie de el.

Repertoriul horei: „Brăul”, „Bulgărească”, „Hangul”, „Hora și Sârba”, „Polca”, „Padispansul”, „Oira”, „Șaierul”, „Frunza nukului”, „Rața”, „Coasa”, „Fusul”.

Vestimentația de joc:

Pentru flăcăi: cămașă brodată la guler, manșete și poale, jalet (bundiță) tradițională, pantaloni la dungă, cizme, brău, pălărie cu flori prinse în ea.

Pentru fete: ie brodată, pânză țesută (fotă), fustă cu gherghief, părul împletit într-o găță (cosiță) sau în două lăsate pe spate, în păr se prinde o floare, în picioare pantofi cu tocul înalt de trei sferturi. În mână sau la cingătoare o batistă mică cu horboțică și tot în mână aveau câte un fir de busuioc.

Pentru gospodari: cojoșică, cușmă, cămașă, brău, nu mai decât în cizme, nu în opinci.

Pentru gospodine: taior sau coftă (bluză), capul era acoperit cu broboadă, colț sau bariz, fustă de „panbarhat” (un fel de pânză străină), fustă cu gherghief, pestelcă brodată și cu horboțică, pantofi.

Brumărel cu aripi în versuri

M. SCOARȚĂ, NINA NAVROȚCHI,
specialiști principali la Secția raională Cultură Briceni

MARIETA RUSSO

La mijloc de brumărel, când oame-
nii sau mai aciuat nițel de multiplele griji,
două doamne înțelepte, cărora versul le este
ca bucată de pâine, au hotărât să-și adune
prieteni, colegii și admiratorii la o lansare
a cărților Dumnealor. Este vorba de culege-
rile de versuri „Pasărea deasupra gliei” de
Nina Dumitraș și „Luci trpetnogo serdța”
de Marieta Russo, ambele originare din
raionul Briceni. Manifestarea propriu-zisă
a fost organizată de către Secția raională
Cultură și Biblioteca Publică raională Bri-
ceni. Aceste doamne ale cuvântului Marieta
Russo și Nina Dumitraș s-au simțit comod
în albia lor, plutind pe aripi de vers așa cum
o pot face bine în cărți editate și sunt oaspe-
tele așteptat mereu la baștină.

NINA DUMITRAȘ

În versuri, Marieta Russo cântă dragostea, atașamentul
neasemuit față de țară, pământ. Fiind o fire romantică versuri-
le-i sunt înaripate, pline de pafos exprimând cele mai înalte și
sublime sentimente trăite și simțite de poetesa, care a copilărit
în s. Tabani, apoi și-a continuat studiile în or. Briceni, ca apoi
să-și i-a zborul în capitală. Scrie în două limbi: rusă și română.
Captivează publicul prin firea sa deschisă, sociabilă.

Doamna Nina Dumitraș – plină de modestie și o genero-
zitate deosebită, timidă și cu o înțelepciune rară, mereu avea
îndoilei în ceea ce privește îngrijirea unei cărți. A așteptat o
viață acest eveniment, căci scrie de o viață. Versurile Dum-
neaei erau citite la diferite ocazii: concerte, întâlniri cu citi-
torii, luminate în satul Grimăncăuți unde locuiește, în cadrul
cenaclului literar „Penița de aur” de pe lângă Biblioteca Pu-
blică raională Briceni, publicate permanent în ziarul raional
„Meleag natal”. O întâlnire ocazională, colegială cu scriitorii
Arcadie Suceveanu, Nicolae Popa, Nicolae Spătaru ș.a și o
susținere prietenească din partea lui Anatol Ciocanu (Dum-
nealui a și recenzat cartea), un suport financiar a unor con-
săteni generoși din s. Grimăncăuți și or. Briceni a fost de bun
augur pentru a edita prima și multășteptata culegere de ver-
suri „Pasăre deasupra gliei”. Mamă a doi feciori Cornel și Oleg,
bunică, tentată de taina cuvântului, Nina Dumitraș încearcă
să-și îmbrace gândurile și trăirile în veșmânt artistic. Versurile
autoarei sunt sincere, inspirate de momente concrete, semni-
ficative din viața pe care și-o trăiește cu dăruire de drag și de
aproapele. Așa precum menționează și poetul Anatol Ciocanu
poezia acestei condeiere am putea s-o clasificăm în poezie de
dor, suferință, tristețe, așteptare, taină, patimă, speranță, cân-
tec, bucurie, durere etc. Versul ei este simplu, înțeles, palpi-
tând, plătând. Căci la temelia operei Ninei Dumitraș au stat
nemuritoarele versuri ale lui Mihai Eminescu, Vasile Ale-

xandri, George Coșbuc, Grigore Vieru și Domnia sa se mai
conduce de cele 7 învățăminte și daruri ale Sfântului Duh. Un
ciclu aparte de versuri este consacrat femeii, altul-copiilor, pla-
iului natal, limbii materne...

La pregătirea lansării de carte s-au încadrat activ lucrăto-
rii bibliotecii raionale, elevii Liceului nr.1 Briceni, elevii Lice-
ului din Grimăncăuți, care au citit versurile ambelor poetese,
au făcut treceri în revistă asupra operei și creației Dumnealor.
Printre oaspeții dragi au fost doamna Zinaida Greceană, de-
putat în Parlament, originară din raionul Briceni, prietenă cu
d-na Nina Dumitraș, Efimia Bandalac, președintele raionului
Briceni, Vitalie Dvorschi, primar de Grimăncăuți, profesori
ș.m.a. N-au lipsit la sărbătoare roadele bogate ale toamnei
îmbelșugate, busuiocul, hulubașii copti și desigur, buchetele
de crizanteme – florile adorate de doamnele onorate.

Suntem siguri, că Marieta Russo și Nina Dumitraș nu se
vor opri la ultimile cărți, ele vor merge mai departe, căci au
aripi puternice, o răbdare și o tărie de caracter de invidiat, o
înțelepciune rară, un talent de la Dumnezeu și un car de prie-
teni, rude, apropiați-oameni buni, care le vor susține.

***Deci, sănătate, dragi Doamne, multă inspirație
creativă, la mai mult și la mai mare!***

ELENA POSTOLACHI
Doctor etnolog

Iurie Răilean, Etno Moldova

Albumul monografic, „Etno Moldova” cuprinde în cele 136 pagini 180 ilustrații de superbă calitate câteva domenii reprezentative ale artei și culturii populare din R. Moldova: cuvânt introductiv, tradiții, obicei, folclor, arta covorului, portul popular, ștergare moldovenești, arta acului. Autor – Iurie Răileanu, jurnalist și Raisa Tabuică – consultant. Autorul mai are publicații – albume monografice: „Județul Orhei” (2002), „Moldova și cele șapte minuni ale ei” (2003), ș.a., lucrări și seturi de fotografii, în care promovează bogățiile culturale și frumusețea naturii Moldovei. Pentru calitatea înaltă a materialelor ilustrative în 2001, 2003 i s-a oferit Premiul VIP, cel mai bun fotograf.

Spe deosebire de celelalte publicații apărute anterior, în actualul album, autorul prin intermediul imaginilor colorate de o calitate ireproșabilă demonstrează o bogată diversitate de forme și expresii culturale în arta populară națională. Însăși acest album prezintă o frumoasă opera de creație artistică cu o modalitate de realizare tehnică a ilustrațiilor de înaltă ținută tipografică. Rămâi adânc impresionat de măiestria autorului în arta fotografierii, obiectele țesute își păstrează întocmai culoarea, deslușit și evidențiază factura țesăturilor. Datorită acestui fapt, a reușit să reproducă lucrările de artă populară din muzee, de pe teren în mod obiectiv, apărând pe pagină ca reale. Astfel, stăruind asupra calității imaginilor, selectând obiecte de valoare și reprezentative domeniilor alese, autorul a creat o nouă opera de maxima valoare artistică – albumul „Etno Moldova”. Acest album merită să fie propus spre cunoașterea artei țării noastre tuturor, inclusiv străinilor, îndeosebi turiștilor care vor să cunoască Moldova și creația populară. Lucrarea poate servi și pentru creatorii populari, care vor găsi multe motive de inspirație în covoristică, port popular, arta acului, ștergare ș.a. Astăzi, când cercetările etnografice ale valorilor culturii naționale nu au multe șanse să cuprindă aspectele reprezentative ale etnosului moldovenesc din lipsă de cadre, finanțe ș.a., este foarte important a fixa și populariza valorile autohtone originale

atât din muzee, dar și din teritoriu, arătând concret localitatea, autorul, denumirea lucrării și tehnica de lucru.

Cred că va veni timpul, când materialele etnografice corect înregistrate vor deveni o sursă eficientă pentru cercetări tematice.

În albumul dat este binevenită alegerea obiectelor de artă, îndeosebi a scoarțelor, costumelor populare, ștergarelor, care prezintă adevărate opere de creație autentică. Autorul a ales inclusiv și pentru a ilustra coperta albumului una din cele mai prețioase și frumoase scoarțe alese pe un fir și pe linie oblică, cu două fețe identice, pe fondal verde cu compoziție din motive fitomorfe, cu pomul vieții cu flori și fructe exotice, cu păsări ciudate. Prin această scoarță este demonstrat farmecul naturii din Moldova, care este cântată, țesută și aleasă în covoarele moldovenești, brodată și croșetată care te ademenește. Se poate de adăugat multe aspecte reușite ale acestui album frumos și interesant, dar îl lăsăm pe seama cititorilor, să-l aprecieze și să valorifice din el motive alese. Personal, exprim autorului adâncă recunoștință pentru entuziasmul și calitatea ilustrațiilor, necătând la faptul, că este autodidact în arta fotografică. Totodată încerc să-i sugerez unele obiecții importante pe care ar fi bine ca pe viitor D-lui să le ia în seamă. Și anume, mă refer la conținutul textelor, care nu întotdeauna sunt laconice, înțelese și nu coincide celor expuse în fotografii. Albumul va câștiga mai multă solicitare, dacă ilustrațiile ar fi arătat localitatea, denumirea colectivului, de unde este piesa muzeală, iar pe cei care practică arta populară îi interesează și proporțiile covoarelor, denumirea motivelor și tehnica de execuție. Dealtfel, pare că unele piese demonstrate sunt anonime. Cunoșcând una din legile de bază ale creației populare, când fiecare gospodină trebuia să-și lase amprenta potențialului de creație în broderia costumului, în alesul covorului, amenajarea locuinței, fiindcă se socotea lucru nedemn copierea întocmai a desenului unei piese vestimentare sau covor. În cazul, când autorul nu plasează varianta tipică de costum, model de covor caracteristică pentru o zonă mare, nu este corect să scriem: prosop Nordul Basarabiei, Centrul Basarabiei, sec. XX (p. 127); covor sec. XIX și m.a..

Astfel unele informații, ca perioada confecționării obiectelor, zona de răspândire, descrierile provoacă unele îndoeli. Multe fotografii, îndeosebi cele negru-alb nu conțin nici o informație, deși prezintă interes pentru cititor. De asemenea nu împărtășesc idea că albumul dat e „monografic”, fiindcă nu coincide principiilor științifice de descriere multilaterală, profundă și sistemică a unui domeniu, a unei problem, etc.

P. S. Cred că majoritatea celor, care vor avea șansa să procure această carte-album vor obține o bogată colecție de fotografii, care desinestătător vor comunica cititorului mesajele cifrate în motive și nuanțe de culoare. Aș propune autorului să continue identificarea valorilor național-naturale, etnografice, profesionale, dar făcând o sistematizare a lor după diferite criterii, selectând cele reprezentative și cu prezentarea unor informații etnografice mai concrete.

Cu toate aceste note parțial nostalgice, exprimate la aspectul etnografic, la conținutul celor scrise, care sper să fie analizate (de echipa de lucru a autorului) pentru realizările de viitor, socot această lucrare valoroasă, un foarte prețios cadou – souvenir, făcut tuturor celor, care vor să cunoască Moldova și care țin la arta și creația populară a ei.

Ludmila Cerguța

Darurile mele toate pasc în iarba veșniciei

Mă doare

Mă tem, mă doare o altă toamnă,
care cu franjul galben al ploii
o sa-mi înnoade uitarea-n memorie
și atunci numele tău, neîmplinitul,
cădea-va mugure,
despicând infinitul.
Numai zdrențe – anotimpurile viitoare.
Indiferența...
încă mă doare.

O clipa ți-e norocul

Mi-e sufletu un stup de dor,
Cu amintiri de altă dată,
Când maica toarnă din ulcior
O apă rece de izvor,
Ca lacrima curată.

Și peste foaia din poveste
Un strop căzu pe floare.
Cum ea tresare, bănuiește...
Când geana rozei clipocșește,
E atâta-nfiorare!

Lumina din paharul plin
Un curcubeu crează.
Pisoiul nostru Cătălin
Linge misterul cristalin
Și parcă dormitează...

Coboară la pervaz o stea,
Pe-un porumbel ca neaua.
O auzii cum respira...
Speram că Micul Prinț era!
Dar l-anșfăcat beleaua .

Felina asta grațioasă
Și neagră ca pantera
Se năpustise firoasă
Și, pentru că-i pe vis geloasă,
Mi-a devastat himera.
Și împlinit a fost să-mi plâng
Sub pernă busuiocul
Și peste ani mă tot conving:
O clipa ți-e norocul.

Împlinitele pasiuni

lui Mircea

Când ploile se cern și tremură văzduhul,
Sus stelele respiră, jos frunza-și lasă nukul.
Eu răsfoiesc trecutul și-n fiecare filă
Găsesc un fir de stebă, a cerurilor milă.
...Revăd și ochii tăi – talazuri în iscoade
În care te cufunzi ca și-n robinsonade,
În doi am cunoscut cum stăpânești o clipă:
Materia iubirii e timpul în risipă.
Pe brațul meu culcat ca aștrii din Lacteea
Săruturile tale înveșnicesc Femeea.
Te uită, ne admiră și-o mică libelulă,
Ce zboară în zigzaguri, la fel ca o pendulă.
...Tot răsfoind trecutul, în fiecare filă
Mă ispitește-un „ah!” din laica idilă.

Bălți, 2012

Ciocârlia — simbol și imagine muzicală

În lumea muzicii, una din sursele permanente de inspirație a artiștilor a fost dintotdeauna mediul înconjurător. În același timp, artei sonore i se atribuia un rol important în dominarea naturii. Imaginile ei au reprezentat pentru om (în mod convențional sau în virtutea unei corespondențe analoage) o ființă, o noțiune, un sentiment, o idee, o conotație afectivă, o calitate sau un procedeu expresiv care sugerează o stare sufletească. În preistorie, un loc important în practica muzicală îl aveau creațiile cu destinație pragmatică, magică, etică. Symbolismul păsărilor este bine păstrat și reprezentat în toate culturile lumii, inclusiv în cea românească, el stabilind armonie între conținut și expresie, între intelectual și sentimental. În felul acesta, omenirea a putut să-și păstreze unitatea, echilibrul și să continue spiritualitatea. După cum observă antropologul francez Claude Lévi-Straus, păsările „formează o comunitate care este independentă de aceea a noastră, dar, tocmai datorită independenței ei, ne apare ca o altă societate, omoloagă aceleia în care trăim: păsările iubesc libertatea; își construiesc singure case în care duc o viață de familie și își hrănesc puii; se angajează în relații sociale cu alți membri ai speciilor lor; și comunică cu acestea prin mijloace acustice care amintesc limba articulată. Prin urmare, toate aceste lucruri obiective ne fac să gândim la lumea păsărilor ca la o societate omenească metaforică” [1].

Sursele de sorginte orală ne transmit concepția mitologică despre rolul și forța benefică a muzicii asupra lumii înconjurătoare. Astfel, legenda antică invocă exemplul aedului trac Orfeu care, prin iscusința interpretativă la liră, fermeca și apropia natura – clătina munții, mișca pietrele și copacii, domolea fiarele și păsările pădurii [2]. Pe aceeași cale aflăm că prințul mitic teban Amfion, fiul lui Zeus și al Antilopei, cu sunetele lirei măiestre îmblânzea vietățile pădurii și chiar ar fi clădit zidurile

Troiei [3]. Cântatul propriu-zis, imitarea onomatopeică a glasului păsărilor, care însoțeau procesul muncii, lupta sau vânătoarea, reprezentau convingerea omului primitiv că asemenea acțiuni ar înduioșa și influența natura, și, în consecință, ar facilita realizarea năzuințelor sale. Una din concepțiile privind fenomenul sonor susține ideea de „mimesis”, adică imitarea prin sunete a microcosmosului sau a macrocosmosului. Ipoteza lansată de teoria darwinistă consideră muzica un produs al imitației chemării amoroase a cântecului păsărilor. Această relație dintre muzică și dragoste este recunoscută atât în Antichitate și în Evul Mediu, cât și în muzica modernă, deși, dintre toate păsările, doar unele au capacitatea de a produce sunete melodioase, plăcute auzului uman. Drept urmare, oamenii nu au rămas indiferenți la vocea naturii, în general, și la cea a păsărilor, în special. Nu întâmplător mulți compozitori invocă în creațiile lor nume de păsări, care sugerează anumite imagini.

Dintre păsările cântătoare, care se regăsesc în creația artistică, **ciocârlia** este poate cel mai des solicitată. Astfel, în comunitatea teatrală este binecunoscută piesa dramaturgului francez Jean Anouilh (1910-1987) *Ciocârlia*, scrisă în 1953, având-o ca eroină principală pe legendara Joana d'Arc. La fel de cunoscute sunt și producțiile cinematografice *Cuibul ciocârliei* (*La Masseria delle allodole*) a regizorilor italieni Pablo și Vittorio Taviani, turnat în 2007 la studiourile Rai Cinema și France 2 Cinema, *Ciocârlia* a regizorilor ruși Nikita Kurihin și Leonid Menaker, realizat la studioiul Lenfilm în 1965.

O prezență constantă are regina păsărilor cântătoare și în literatură, fie că e vorba de titlul lucrării artistice, fie de subiectul acesteia. Datorită obiceiului de a se desprinde vertiginos de la pământ și de a cânta în înaltul văzduhului, ciocârlia a intrat în legendă ca simbol al luminii, „fîica soarelui” sau

fata care s-a îndrăgostit de astrul zilei. Vocea melodioasă și fluentă, trîlul puternic, vesel și muzical al ciocârliei au făcut să fie una din cele mai des invocate zburătoare în poezia europeană post-clasicistă. Ciocârlia ca pasăre a dimineții, cântăreață a zorilor, vestitoarea zilei, săgeata lumii, aspirantă spre înălțimi, model în spațiul teluric, solista sau îngerul naturii, pasăre divină, speranță veselă etc. este transfigurată artistic ca o viețuitoare, încărcată cu afectivitate, care leagă spațiul cosmic de cel terestru. Cântecul ciocârliei este asociat deseori cu starea de bucurie, cu chemarea la viață și dragoste. În alte cazuri glasul ei consună cu o „metaforă a aerului și ascensiunii” la Gaston Bachelard sau e simbol al purității, „săgeată, înălțare și lumină” la Gilbert Durand. Zborul ei scrutător și tăios către altitudine este asociat cu ideea „de evoluție și involuție, ascensiune și coborâre” [4].

Imaginea acestei păsări emblematică este redată în versuri și în muzică și în arealul cultural românesc. Se cuvin a fi menționate poezia *Ciocârlia* de Bogdan Petriceicu Hasdeu; *Legenda ciocârliei* de Vasile Alecsandri; poemul monostih *Ciocârlia* de Ion Pillat; poeziile *Ciocârlia* și *Vara lângă râu* de Lucian Blaga; legenda cultă *Ciocârlia* de Ion Agârbiceanu; nuvela *Caloian* de George Meniuc. Creația muzicală autohtonă înregistrează exemple similare, dintre care amintim spectacolul muzical-coregrafic *Cântă, ciocârlie* de Constantin Arvinte, lucrarea *Lia-Ciocârlia* pentru cor și pian de Eugen Mamot, romanța *Ciocârlia* pentru tenor și orchestră de

cameră, pe versuri de B.P.Hașdeu, de Gheorghe Mustea ș.a.

În cultura folclorică națională de un meritat succes s-a bucurat și se bucură piesa instrumentală de inspirație folclorică *Ciocârlia*. Această lucrare face parte din categoria melodiilor instrumentale de ascultat, pe care instrumentiștii populari au transformat-o într-o piesă de concert, pentru a-și etala măiestria, talentul, agilitatea tehnică și dexteritatea interpretativă. Datele pe care le deținem fac plauzibilă supoziția că la origine melodia *Ciocârliei* ar fi fost una de joc. Până în prezent nu am putut stabili cu exactitate când a apărut această melodie ca, de altfel, și oricare altă piesă muzicală din cultura orală. Cert însă este că ea face parte din repertoriul lăutăresc de cel puțin două secole. Există presupunerea că ar aparține vestitului lăutar Barbu Lăutarul (anii de viață - 1780-1860, cu aproximație, întrucât deocamdată nu este stabilită cu exactitate nici data nașterii, nici data morții lui) sau este atribuită acestuia prin prezumție. Cei care s-au ocupat de biografia lui Barbu Lăutarul nu ne oferă prea multe detalii în acest sens – nici Viorel Cosma în *Figuri de lăutari* [5] și *Lăutarii de ieri și de azi* [6], nici Gheorghe Ciobanu în studiul *Contribuții la cunoașterea vieții, activității și a repertoriului pe care l-a cântat* [7], nici Constantin Bobulescu în *Lăutarii noștri. Din trecutul lor. Schiță istorică asupra muzicii noastre naționale corale și a altor feluri de muzică* [8]. Muzicologul chișinăuian Boris Kotlearov, în lucrarea *Lăutarii moldoveni și arta lor* [9], face presupunerea (nu cunoaștem în baza căror informații) precum că la întâlnirea din 1847 de la Iași dintre Ferenc Liszt și Barbu Lăutarul acesta din urmă putea, chipurile, să interpreteze și piesa *Ciocârlia*, de rând cu un marș național și romanța *Tu îmi ziceai odată*.

În jumătatea a II-a a secolului al XIX-lea, piesa făcea parte din repertoriul celor mai renumiți lăutari atât din stânga Prutului (Gheorghe Murga, de exemplu), cât și din dreapta lui (Savu Pădureanu încântă Parisul și oaspeții Expoziției Universale din octombrie 1889: el la vioară, iar Angheluș Dinicu la nai; ulterior același lucru se întâmplă și în capitala Imperiului Rus Sankt-

Petersburg). Naistul Angheluș Dinicu (1828-1905) este cel care a definitivat piesa muzicală *Ciocârlia* (Dinu Grigore, alias Grigoraș Dinicu este nepotul acestuia).

Revenind la originea coregrafică a melodiei *Ciocârliei*, trebuie semnalat faptul că ea circula, fie și într-o altă variantă melodică, în întreg arealul carpato-dunărean. Astfel, compozitorul rus Alexei Verstovskij (1799-1862), reprezentant al romantismului în muzica rusă și cunosător al folclorului muzical românesc, folosește motive din muzica noastră tradițională în baladele *Șalul negru* și *Cântec țigănesc* pe versurile lui Alexandr Pușkin, iar în opera sa *Gromboi*, semnată în 1854, include melodia prelucrată a *Ciocârliei* sub denumirea de *Dans valah*. În *Rapsodia română nr.1 în la major, op.11*, compusă în 1901, George Enescu citează o secvență din melodia *Ciocârliei*, iar compozitorul Leonid Gurov din Chișinău o include în finalul *Sonatei pentru vioară și pian în re minor*, scrisă în 1959. Muzicologul român Tiberiu Alexandru, în lucrarea sa *Instrumentele muzicale ale poporului român*, menționează, printre altele, că „*Ciocârlia se mai dansează în zilele noastre (anii '50 ai sec. al XX-lea – n.n.) în unele sate din părțile Ialomiței și din Dobrogea*” [10]. În variantă spectaculară a făcut parte din repertoriul Ansamblului Național Academic de Dansuri Populare „Joc” din Republica Moldova.

Piesa instrumentală *Ciocârlia* pune mari probleme de ordin tehnic interpretilor, impunând o mare abilitate, mult talent și posedarea unei virtuozități ieșite din comun. Melodia transpune în imagini sonore trilul melodos și zborul vertiginos al păsării omonime, în conținutul melodiei regăsindu-se efecte onomatopoeice prin care se încearcă imitarea cântecului ciocârliei. Se execută la diferite instrumente muzicale – vioară și nai, cel mai des, precum și la fluiet, acordeon, țambal, chitară, muzicuță. Printre cei mai iscusiți interpreți ai piesei se numără George Enescu, Cristache Ciolac, Nicolae Buică, Grigoraș Dinicu, Nicu Stănescu, Nicușor Predescu, Ionel Budișteanu, Dumitru Blajinu, Nicolae Botgros, Radu Tălămbuță - la vioară, Dumitru Zamfira la fluiet, Gheorghe Zamfir, Vasile Iovu, Boris Rudenco - la

nai, Victor Copacinschi la țambal, Baldi Olier și Cristi Iakab la chitară, Nicola Rizea la muzicuță ș.a.

O originală transpunere instrumentală a melodiei *Ciocârlia* a realizat violonistul Dumitru Blajinu, care a înregistrat piesa la Moscova, fiind acompaniat de orchestra de instrumente populare ruse, condusă de cunoscutul dirijor Vladimir Fedoseev.

Un remarcabil interpret al *Ciocârliei* a fost și naigiul Fănică Luca (n.1894-1968). Din 1919 și până în 1920 face armata într-o unitate militară din Basarabia. După demobilizare evoluează împreună cu orchestra condusă de Grigoraș Dinicu în mai multe concerte la două Expoziții Universale de la Paris (1937) și New York (1939). În urma marilor succese înregistrate în programul artistic prezentat în capitala franceză, Ministerul Educației Naționale din această țară îl decorează cu ordinul *Palme* al Academiei Franceze în grad de ofițer, acordându-i Diploma de onoare, clasa I cu Medalia de Aur. Tariful lui Grigoraș Dinicu se întoarce în România, iar Fănică Luca (Iordache Luca Ștefan) este angajat la teatrul Municipal *Châtellet* din Paris în opereta *Le Chant du Tzigane*, pentru a interpreta rolul unui cioban român, care coboară din munți, cântând din nai *Doina* și *Ciocârlia*. Măiestria interpretativă a naistului a fost înalt apreciată de către cunoscutul compozitor francez George Auric (1899-1983) [11].

În ultimul timp această bijuterie a muzicii populare cunoaște o transpunere orchestrală, fiind interpretată de formația celor 100 de violoniști din Ungaria; de formația condusă de Goran Bregovici din Serbia; de legendara trupă engleză *Deep Purple*; de fanfara *Ciocârlia* din Zece Prăjini, județul Iași; fanfara de copii *Rotaria* din Iași. În varianta vocal-instrumentală piesa este interpretată de trupele *Phoenix* din Cluj, *Alecsis* din București, *Zdob și Zdub* din Chișinău; în varianta vocală - Anca Parghel din România, Nadejda Ciopraga din Republica Moldova, contratenorul Vitas din Rusia, supranumit „Farinelli al secolului XXI”; în variantă corală – de capela academică „Doină”, corul „Credo” ș.a.

Piesa *Ciocârlia* este o melodie instrumentală, construită în stilul fan-

teziei de concert, în care se manifestă plenar imaginația creatoare a instrumentistului-interpret. Farmecul și fascinația *Ciocârliei* constă în naturalețea și sobrietatea ei melodică, tratată prin modalități creatoare de nuanță răsădită, în care executantul își poate valorifica inspirația de moment pe calea actului improvizatoric, lăsând liberă fantezia creatoare, îmbogățind, dezvoltând, înnoind mereu discursul muzical. Trebuie menționat faptul că virtuozitatea în cazul piesei *Ciocârlia* nu este un scop în sine, ea fiind cerută de necesitatea valorificării conținutului muzical-artistic. Posibilitățile tehnice și de expresie instrumentală sunt valorificate în această creație și în scopuri imitative: emiterea de efecte onomatopice în vederea sugerării glasului naturii printr-un joc de timbruri instrumentale, asigurând mesajului, prin utilizarea registrelor sonore, a mijloacelor și procedeele de execuție oferite de sursa

organofonă, un suport de nuanțe multicolore de mare subtilitate. Piesa este pigmentată cu diferite artificii, inflexiuni fonice, fiecărui moment muzical fiindu-i imprimată o amplă și variată gamă de sonorități, cu alternări pe plan coloristic de cea mai fină esență, după necesitățile discursului artistic și imaginația imediată a interpretului.

În mediul artistic numele păsării s-a extins și asupra denumirii unor formații artistice - Ansamblul Artistic *Ciocârlia*, care activează sub auspiciile Ministerului Internelor și Administrației, unul din colectivele artistice cu prezență artistică permanentă în muzica populară românească din ultimele șase decenii; fanfara *Ciocârlia* din Zece Prăjini, jud. Iași; orchestra de muzică populară *Ciocârlia* a palatului de cultură al sindicatelor din or. Chișinău; orchestra de muzică populară *Ciocârlia* din or. Edineț, Republica Moldova. Există mai multe localități din Româ-

nia cu numele: *Ciocârlești*, jud. Iași, *Ciocârlia*, jud. Constanța, reședința comunei cu același nume; *Ciocârlia*, jud. Ialomița, reședința comunei omonime, localități cu nume compuse: *Ciocârlia de Sus*, jud. Constanța. De asemenea se cunosc și nume de familie precum *Ciocârlie*, *Cechirlan*.

În încheiere se impun câteva observații generale privind relația artă - natura. Prezența masivă a păsărilor în muzică, la nivel de simbol, arhetip muzical, metaforă, confirmă, într-o bună măsură, acest adevăr cu caracter axiomatic. Una din zburătoarele cântătoare, care a polarizat atenția creatorilor de frumos în cel mai înalt grad, a fost și rămâne sublima ciocârlie. Compoziția muzicală omonimă dedicată acestei păsări și cântului ei constituie o mărturie reconfortantă a locului pe care „săgeata lumii”, „mediatoarea dintre terestru și ceresc”, simbolul evoluției și involuției îl ocupă în cultura sonoră națională.

Referințe bibliografice

1. Lévi-Straus, Claude. *The Savage Mind. Trans. of La Pensée sauvage*. University of Chicago Press, 1966, p.204-05, în Ferber, Michael. *Dicționar de simboluri literare*. Traducere din engleză de Florin Sicoie. Chișinău, Ed.Cartier, 2001, p.191.
2. Mitru, Alexandru. *Legende de la Olimpul lui*. Chișinău, Hyperion, 1990, p.417.
3. Kernbach, Victor. *Dicționar de mitologie generală*. București, Editura Albatros, 1995, p.28-29; Lăzărescu, George. *Dicționar de mitologie*. București, Casa editorială ODEON, 1992, p.39; *Словарь античности*. Москва, Изд-во Прогресс, 1989, p.30.
4. Evseev, Ivan. *Dicționar de simboluri*. București, Vox, 2007, p.84.
5. Cosma, Viorel. *Figuri de lăutari*. București, Ed. Muzicală, 1960, p. 29-48.
6. Cosma, Viorel. *Lăutarii de ieri și de azi*. București, Ed. DU style, 1996, p.35-52.
7. Ciobanu, Gheorghe. *Barbu Lăutarul. Contribuții la cunoașterea vieții, activității și a repertoriului pe care l-a cântat*, în *Revista de Folclor*, anul III, nr.4, București, 1958, p.99-131.
8. Bobulescu, Constantin. *Lăutarii noștri. Din trecutul lor. Schiță istorică asupra muzicii noastre naționale corale și a altor feluri de muzică*. București, Națională, 1922, p. 161-170.
9. Kotlearov, Boris. *Lăutarii moldoveni și arta lor*. Chișinău, Ed. Cartea Moldovenească, 1966, p.52.
10. Alexandru, Tiberiu. *Instrumentele muzicale ale poporului român*. București, ESPLA, 1956, p.19.
11. Cosma, Viorel. *Lăutarii de ieri și de azi ..., op.cit.*, p.237-239.

* Articolul reprezintă un fragment dintr-un studiu mai amplu al autorului: *Imaginea Ciocârliei și a altor păsări în creația muzicală universală*, publicat în Revista „ARTA”. Arte audiovizuale, 2010. Chișinău, 2010, p.16-20.

Ciocârlia

(varianta interpretativă la vioară a lui Gheorghe Murga)

Vivo

Measures 1-48 of the violin score. The tempo is marked 'Vivo'. The key signature has two sharps (F# and C#). The score includes various musical notations such as trills (tr), slurs, and dynamic markings like *pp*, *f*, and *cresc.*. Measure numbers 6, 9, 12, 16, 19, 22, 28, 31, 34, 37, 42, 45, and 48 are indicated.

Measures 52-104 of the violin score. It continues with complex rhythmic patterns, trills, and dynamic markings including *fp*, *sf*, *p*, *pp*, and *ff*. Measure numbers 52, 56, 63, 67, 71, 73, 76, 82, 86, 91, 97, and 104 are indicated.

Ciocârlia

(varianta interpretativă la nai a lui Fănică Luca)

Measures 1-20 of the nai score. The key signature has two sharps (F# and C#). The score features characteristic nai rhythms with slurs and trills. Measure numbers 7, 13, and 20 are indicated.

Measures 24-38 of the nai score. It continues with similar rhythmic patterns and includes trills. Measure numbers 24, 28, 34, and 38 are indicated.

42

46

50

54

61

67

73

79

85

93

99

104

109

116

120

124

128

133

142

153

164

176

186

195

199

Violone

1. Imperfecție de intonație: *sol* în loc de *fa diez*.
2. Intonat ceva mai sus.
3. *Glissando* prin mișcarea bruscă a năului înspre stînga și apoi spre dreapta.
4. Atacarea sunetelor de jos în sus (arătată prin liniuțele care preced notele) se obține printr-o ușoară tremurare a instrumentului.
5. Sunetele intonate ceva mai sus.
6. Înălțarea treptată a instrumentului însoțită de imperceptibile întreruperi ale suflului, spre a articula cântatul cocoșului: „cu-cu-ri-gu ga-gu”.
7. *Glissande* făcute de sus în jos pe o porțiune a instrumentului aproximativ între *la* și *mi*.

Colinde de la Tudora, Ștefan Vodă

(expediția folclorică, realizată în luna iulie 2011)

Scopul expediției — cercetarea cântecului nistrean, ce-o fi fiind această cultură de cântec... această curiozitate ne-a însuflețit să mergem pe la casele oamenilor.

La Tudora nu se „doineste”..., nu se „hăulește” și nici nu se prea „lălăește”... aici cel care-ți promite să cânte, mai cută pe un al doilea, care știe „să ridice”. În acest sat se cântă armonic... pe 2-3 voci. Cântecul liric și colindatul au fost cele două întrebări pe care le-am

adresat fiecărui cetățean care ne ieșea în cale.

Am înregistrat colinda Luceafărul — obicei de umblat la Crăciun, care este o raritate neordinară — o înstelatie (un dispozitiv mecanic confecționat din lemn, cu iconița Maicii Domnului în frunte). Când se cântă colinda acest mecanism se lungește după principiul telescopic și apropie iconița de cei colindați.

ANDREI TAMAȘLĂCARU,
folclorist, Uniunea Muzicienilor din Moldova

Trii crai de la răsărit

Informator: *Simion Cazacu, a.n.1932: s. Delacău — Grigoriopol, căsătorit la Tudora din anul 1967*

Trii crai de la Răsărit,
Trii crai de la Răsărit,
Spre Stea au călătorit,
Spre Stea au călătorit.

Ș’-acolo când au ajuns
Luna-n nouri s-a ascuns
Ș’-a-nceput a se plimba,
Pe Hristos parcă-L căta...

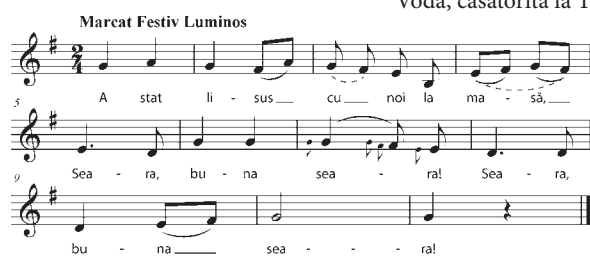
A tăiat Irod copii
La v-o paisprezece mii —
De doi ani și mai în jos,
Ca să-L taie pe Hristos.
Pe Hristos nu L-au tăiat,
Domnu’ Sfântu a scăpat!

Fiecare vers se repetă de două ori.

A stat Iisus cu noi la masă

(colindă de stea)

Informator: *Galina Palancean, a.n.1966: s. Crocmaz — Ștefan Vodă, căsătorită la Tudora*

A stat Iisus cu noi la masă,
Seara, buna seara,
Seara, buna seara!
(Seara, buna, buna, buna seara!)

A venit și Maica Lui Iisus.
— Poftim, Maică, cu noi la masă!
— Mulțumesc, Fiule, de masă!

N-am venit să stau la masă,
Am venit sa-mi dai cheile Raiului,
Să dau drumă sufletelor bune,

Care vinerea n-au mâncat,
Și sâmbăta s-au spălat,
Iar duminica s-au închinat...

Refren. Se repetă după fiecare vers.

La Grecime grea cetate

Informator: *Mitrofan Serednicenco, a.n.1953*

La grecime, gre cetate,
Volerom și flori de mărui.*

Nu mi-o (i-e) face cum se face,
Dar îmi face stâlp de piatră.
Dar la stâlpu ce-i legatu?
Leagăm verde de mătăasă,
Tot î-l leagă cine mi-i dragă.
Dar îmi pace (leagăn)
cine-mi șede?

Șede, șede-mi stăpânește,
Tot Natașa (numele) cei frumoasă,
Care moștenește-n casă —
(care moștenește lăcașe.)
Ea să-mi fie sănătoasă
Și mulți ani, mulți ani vioasă!

**Se repetă după fiecare vers.*

Nouraș cu flori

Informator: *Simion Gazu, a.n.1932: s. Delacău — Grigoriopol, căsătorită la Tudora în 1961*

La tulpina bradului,
Nouraș cu flori,*
La tulpina bradului,
Nouraș cu flori.
Este-un pat mândru-

nchingat,
Da’ îndrâns’ ci-i aruncat?
O prostire mândr-aleasă.
Dar de cini mi-i aleasă?
Tot de gazda cea frumoasă,

Ea să-mi fie sănătoasă,
Și cu fraț’ și cu surori,
Și cu noi colindători.
Faceț’ cruce la fereastră,
Rămâi gazdă sănătoasă.
Vorbit:
La Anul și la Mulți Ani!

**Se repetă după fiecare vers.*

Prestări servicii poligrafice
FEP Grafema Libris s.r.l.
Cod fiscal 1003600038636
Cont/decontare 22244011092
Cod plătitor TVA 0402143
BC „Energbank” SA, m. Chișinău
cod bancar ENEGMD 22

Prestări servicii poligrafice
Notograf Prim s.r.l.
Cod fiscal 1009600037527
Cont/decontare 222490100004601
BC „Fincombank” S.A. fil. Nr. 1 Chișinău
cod bancar FTMDMD2X735

mun. Chișinău, str. București 68, etajul 3, of. 313, 314, tel.: 202 555, 202 553, 223 786, mob.: 069392909, 069022237

Nr. d/o	Registre Case de Cultură, Școli de muzică	Detalii	Preț în funcție de tiraj (lei)	
			1-50 ex.	51 < ex.
1.	Registru de evidență a activității Casei de Cultură (anexa nr. 2 Regulamentul-tip)	A4, 64 p., ofset	12	11
2.	Registru de evidență a activității formației artistice de amatori (aprobat Ministerului Culturii nr. 102 din 26 aprilie 2007)	A4, 60 p., ofset	12	11
3.	Registru general de evidență a elevilor (pentru director)	A4, 120 p., of.	14	12
4.	Registru general de evidență a orelor de muncă ale profesorilor (pentru director)	A4, 40 p., of.	14	12
5.	Registru de evidență a probelor de admitere	A4, 40 p., of.	6	4
6.	Catalogul frecvenței și reușitei al elevilor (individual)	A4, 28 p., of.	4	3
7.	Catalogul frecvenței și reușitei la învățatură a elevilor (lecții teorie, școli arte plastice)	A4, 48 p., ziar	6	5
8.	Planul individual	A4, 20 p., ziar	4	3.50
9.	Certificate (de absolvire), (copertă tare, bumvenil)	A5, copertă tare	20	15

Nr. d/o	Documente pentru biblioteci publice	Detalii	Preț în funcție de tiraj (lei)	
			1-100 ex.	101 < ex.
1.	Registru mișcarea fondurilor	A4, 150 p., ofset	14	12
2.	Registru inventar	A4, 200 p., ofset	25	22
3.	Caiet de evidență a activității bibliotecii	A4, 60 p., ofset	14	12
4.	Caiet de evidență a documentelor recepționate în schimbul celor pierdute	A4, 50 p., ofset	9	7
5.	Fișa cititorului	A5, ofset 1+1	0.10	0.10
6.	Adaos la formularul cititorului	A5, ofset 1+1	0.10	0.10
7.	Fișa catalog liniată	7x11, ofset	0.05	0.05
8.	Fișa catalog curate	7x11, ofset	0.03	0.03
9.	Fișa cărții	8x11, ofset	0.05	0.05
10.	Fișa evidenței zilnice	A4, ofset	0.18	0.18
11.	Fișa de evidență a ziarelor	8x11, ofset	0.05	0.05
12.	Fișa de evidență a revistelor	8x11, ofset	0.05	0.05
13.	Despărțitoare de catalog de centru	carton 250 g. ștanțate	0.5	0.5
14.	Despărțitoare de catalog de dreapta	carton 250 g. ștanțate	0.5	0.5
15.	Despărțitoare de catalog de stânga	carton 250 g. ștanțate	0.5	0.5
16.	Despărțitor de poliță	carton tare	4	3

**Elaborare,
design,
tipar**

diplome
invitații
afișe
buclete
ecusoane
cărți de vizită

de la 5 lei per exemplar + design
de la 3 lei per exemplar + design
de la 1 lei per exemplar + design
de la 8 lei per exemplar + design
de la 1 lei per exemplar + design
de la 1 lei per exemplar + design

Literatură de specialitate și beletristică

Nr.	Denumire	Pagini	Pref (lei)
1.	Abecedarul muzicii și solfegiul (Clasa I-II), L. Țurcanu, A. Țurcanu	192 p.	50
2.	Abecedarul muzicii și solfegiul (Clasa III-IV), L. Țurcanu, A. Țurcanu	122 p.	50
3.	Literatura Muzicală (p/u șc. Arte/Muzică), (anii I-II de studii), S. Badrajan, A. Rojnovanu, S. Rotaru	236 p.	50
4.	Literatura Muzicală (p/u șc. Arte/Muzică), (anii III-IV de studii), S. Badrajan, A. Rojnovanu, S. Rotaru	278 p.	50
5.	Arta Muzicală din R.M. Academia de Științe a Moldovei Institutul Patrimoniul Cultural	952p.	120
6.	Muzică etnică: tradiție și valoare Victor Ghilaș	296 p.	20
7.	Învățământul Muzical în Moldova Gleb Ciaicovski-Mereșanu	276 p.	20
8.	Alină dorule alină (Cântece și melodii populare din Moldova și Bucovina), Dumitru Blajinu	352 p.	100
9.	Melodii de pe coline vol.II (partituri pentru orchestre de muzică populară), Serghei Ciuhrii	152 p.	15
10.	Ține-mă dorule lin (piese corale), Eugen Mamot	116 p.	10
11.	Cântece de dor (pentru diverse formații vocale), V. Nevoie	74 p.	10
12.	Plaiul meu (coruri), Victor Nevoie	126 p.	10
13.	Nouă azi ne-a răsărit (colinde de Crăciun)	146 p.	10
14.	Și îngerii ca omul plâng (cântece și poezii de autor), Maria Stoianov	190 p.	10
15.	Gânduri țesute-n suflet (cântece și poezii de autor), Maria Stoianov	200 p.	10

Nr.	Denumire	Pagini	Pref (lei)
16.	Cum stau și-mi aduc aminte (creație muzicală), Gheorghe Crețu	440 p.	30
17.	Grigore Grigoriu (viața și creația — album), Ion Proca	248 p.	50
18.	Nicolae Sulac (Mai aproape de departe), Ion Proca	264 p.	30
19.	Emil Loteanu (O viață cât o moarte de lungă), Ion Proca	248 p.	30
20.	La Oină (roman), Ion Proca	160 p.	10
21.	Poiana cu heruvimi (figuri ilustre: scriitori, actori...), Ion Proca	248 p.	10
22.	Ciocărlia cântă fără tălmăciri (poezii pentru copii), Traianus	92 p.	10
23.	Din cartea copilăriei (poezii pentru copii), Traianus	16 p.	5
24.	Alfabetul Vesel (poezii pentru copii), Ianoș Țurcanu	32 p.	10
25.	Ce ascund cuvintele (poezii pentru copii), Ianoș Țurcanu	36 p.	15
26.	Carte de dragoste (poezii), Ianoș Țurcanu	180 p.	10
27.	Viespea (povestiri), Ion Gorgan	92 p.	5
28.	George Meniuc (pagini de corespondență), Muzeul Literaturii Române	520 p.	20
29.	Carte de Cuvinte (Antologie, Scriitori Soroceni), Petre Popa	680 p.	60
30.	Cinegetica (dicționar explicativ), Tudor Colac	300 p.	40
31.	Chișinăul în Literatură (Antologie), Biblioteca B.P. Hașdeu	576 p.	40
32.	Timp și Istorie (autor de la „Viața Basarabiei“), Iu. Colesnic	440 p.	100
33.	Chișinăul din amintire Iurie Colesnic	516 p.	120

«MAGIA LITERELOR»

joc pentru copii (alfabet)

40
lei

«MAGIA CIFRELOR»

joc pentru copii (cifre)

35
lei

«POIENIȚA VERDE»

joc pentru copii (flora, fauna)

35
lei

«Magia Literelor»,
«Magia Cifrelor»
și «Poenița verde»
sunt jocuri propuse
copiilor cu vârsta între
4–10 ani.

Consiliul raional Hîncești • Direcția Cultură și Turism • Sărata Galbenă • Liceul Teoretic „Universum”

Ritmuri vesele

Ansamblu de dansuri moderne

Eugenia Mîțu,
conducător artistic

PROIECT 2012 AFIȘE PENTRU COLECTIVE DE AMATORI (ACA)

REALITĂȚI CULTURALE: RAIONUL HÎNCEȘTI